

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 23. avgust 1957

Štev. 34 (799)

Zahodna Nemčija pred pomembno odločitvijo

V dobrih treh tednih bodo v Zahodni Nemčiji volitve za državni zbor, o katerih smo že svoječasno poročali, da jim prišujejo velik pomen ne le v Nemčiji sami, marveč tudi v vsej svetovni javnosti. Prav tako smo tudi že ugotovili, da gre pri teh volitvah v glavnem za odločitev med dvema najmočnejšima strankama — med Adenauerjevo krščansko-demokratsko zvezo ter socialnimi demokrati, torej v bistvu — gledano s strankarsko-političnega stališča — za podoben problem kot pri nas v Avstriji.

Zato ni nič čudnega, da se tudi v volilni borbi poslužujejo podobnih metod. To velja zlasti za Adenauerja in njegove pristaje, katerih najtehtnejši argument je v tem, prikazati volivcem morebitno zmago socialnih demokratov kot največjo nevarnost za Nemce in sploh za ves tako imenovani zapadni kulturni svet.

V bistvu krščanski demokrati pri teh volitvah nimajo prav nobenih novih konceptov; to velja tako za vprašanja zunanje politike, kakor tudi za notranjopolitični program. Pač pa so se poslužili za Nemce

povsem nove oblike pomoči v predvolilni kampanji: vere in cerkve. Prav po izkušnem avstrijskem vzoru je predsednik CDU Adenauer izjavil, da gre pri teh volitvah za odločitev med krščanstvom in komunizmom. In — kar je pri nas že stara navada — takoj mu je zvesto sekundirala cerkvena oblast v osebi münsterskega škofa dr. Kellerja, ki je svoje ovčice poučil, da vereni katoličan ne more zagovarjati pred svojo vestjo, da bi glasoval za socialne demokrate.

To zlorabljanje verskih čustev v poli-

tične namene je med nemškim ljudstvom izzvalo silno ogorčenje in izgleda, da tovrstna pomoč Adenauerjevi stranki ne bo preveč pomagala. Poleg tega pa mu dela težkoče tudi njegovo povezovanje Nemčije z vojaškim blokom NATO, kar je glavna ovira za zopetno združitev obeh nemških držav. Ravno v tem pogledu pa hodijo socialni demokrati povsem drugačno pot, kakor je razvidno iz programskih točk, ki jih je SPD — kot je povedal njen predsednik Ollenhauer — izdelala za primer, da bi na podlagi izida bližnjih volitev zamenjala opozicijsko klop z vladnimi sedeži.

Ollenhauer je namreč dejal, da bi bila glavna in neposredna naloga vlade, ki bi ji načelovala SPD, doseči ponovno združitev Nemčije in bi v ta namen predlagala sklenitev evropskega kolektivnega varnostnega sistema (za podobno rešitev se že dalj časa zavzema tudi Sovjetska zveza — opom. ured.). Na zunanje-političnem področju se SPD zavzema za politiko, ki naj bi 70 milijonom Nemcev zagotovila mir in varnost, zato bi se prizadevala za to, da bi ponovno združena Nemčija izstopila iz vseh vojaških blokov. V vprašanih notranje politike je Ollenhauer napovedal, da bi socialdemokratska vlada uknila splošno vojaško obveznost in se odločno zoperstavila atomskemu oboroževanju. Poleg tega nameravajo socialni demokrati v slučaju, da bi zmagali pri letošnjih volitvah, uvesti tudi dalekosežne gospodarske ukrepe: dočim bi malo in srednje lastnino šteli, bi vsa večja podjetja postavili pod javno kontrolo, da bi jim tako preprečili zlorabljanje njihove gospodarske moč v politične namene.

Zahodnonemški volivci so torej pred pomembno odločitvijo, ali naj se izrečejo za več ali manj demagoško pobarvano politiko brezkompromisne povezanosti z interesi Zahoda pod vodstvom Amerike, ali pa za mnogo bolj stvarno postavljeni program, katerega uresničitev bi bistveno povečala upanje v zmanjšanje napetosti med Vzhodom in Zahodom. Ravno v tem pa je tudi svetovni ali vsaj evropski pomen zahodnonemških volitev dne 15. septembra.

Umazano je njih početje

Da so šovinistični in nemško-nacionalistični krogi na Koroškem nepoboljšljivi, smo ugotovili že večkrat. Saj jih v njihovi mržnji do vsega, kar je slovenskega, ne morejo pomiriti niti visoki in najvišji predstavniki dežele in države, ki se vsaj včasih priborijo do spoznanja, da s hujškanjem in širjenjem narodnostne mržnje ni mogoče reševati zamotanih manjšinskih problemov. Hujškanje je tem ljudem že tako daleč prešlo v meso in kri, da brez pogrevanja obrabljenih in zlaganih fraz o nasilju slovenske manjšine nad nemško govorečo večino sploh ne morejo več izhajati.

Del koroškega tiska sicer za širjenje protislovenske gonje rad širokogrudno stavi na razpolago svoje stolpce, vendar se pripeti, da so tozadevni izrodki bujne fantazije včasih le preveč umazani in bi se znalo zgoditi, da bi ta umazanija omađeževala tudi skrbno negovano domovinsko barvo tukajšnjih listov. Zato se duhovni očetje takih pamfletov od časa do časa rajte poslužijo najrazličnejših časopisnih potaknjencev, katerih zlasti na Dunaju kar mrgoli in ki so navadno tako »neodvisni«, da se jim ni treba ozirati na lastnosti civiliziranega in kulturnega človeka, kot so poštenost, ponos, čast in resnoljubje.

Tudi najnovejšo številko »neodvisnega« Wiener Samstag krasi članek, ki je na las podoben številnim v različnih listih objavljenim zmazkom in pri katerem ni tež-

ko ugotoviti, na kakšnem zeljniku je zrasel. Preveč odkritosrčno namreč zveni iz pisanja slavospev na Kärntner Schulverein Südmark — in njegove ugotovitve so preveč podobne »resnicam«, ki jih ta organizacija skupno z ostalimi podobnimi združenji že ves čas širi z namenom, da bi javnost naščuvala proti slovenski narodnostni skupini na Koroškem.

Zato se tudi vsebina članka v ničemer ne razlikuje od drugih že znanih proizvodov hujškaške družine in prav tako hoče prepričati svet o veliki nevarnosti, ki baje grozi patentiranim koroškim patriotom od strani nasilne in nenasitne slovenske manjšine, katera je — kakšna groza! — celo tako predrzna, da ima lastno združenstvo in lastno tiskarno ter knjigarno. In če bi hotel človek verjeti pisanju takih listov, bi nujno dobil vtis, da imajo že vse celovške gostilne slovenske napise in da se v koroških uradih le še slovensko uraduje.

Kaj, če bi se enkrat tudi dunajski tisk zanimal za resnični položaj na Koroškem in potem resnici na ljubo ugotovil, da je početje, za kakršno se pusti zlorabljanje od poklicnih hujškačev, silno umazano in nečastno. Ugotoviti bi namreč moral, da je ravno tako zlobno hujškanje v prvi vrsti krivo, da se na Koroškem še danes najdejo elementi, ki zločinsko in na žalost tudi nekaznovano razbijajo slovenske napise, razstreljujejo slovenske spomenike in napadajo zavedne slovenske ljudi.

Jugoslovanski tisk ugotavlja: Avstrija bo morala še mnogo storiti za izboljšanje položaja manjšin

Ustanovitev slovenske gimnazije v Celovcu ter temu ukrepu sledeča poostrena gonja nepoboljšljivih nacionalistov proti slovenski manjšini na Koroškem sta našli živahen odmev tudi v slovenskem in jugoslovanskem tisku. Cela vrsta uglednih listov v Sloveniji in ostali Jugoslaviji ter tudi v slovenskem zamejstvu je posvetila tem dogodkom obširne članke, v katerih je bilo ugotovljeno dejstvo, da slovenska in hrvatska manjšina v Avstriji še vedno čakata na uresničitev člena 7 Državne pogodbe. Posebej je bila v tej zvezi poudarjena protislovenska in protihrvatska gonja ter prikazana dvoiličnost Avstrije v manjšinski politiki. O tem so — da omenimo le nekaj imen — posebno obširno poročali beograjska Borba, ljubljanska Ljudska pravica in Slovenski poročevalec ter tržaški Primorski dnevnik. Pod naslovom

»Dvojno merilo« je v tej zvezi pisala Ljudska pravica med drugim:

Odnos do narodnostnih skupin ni nepomembna in osamljena zadeva. Nasprotno, pravilno in pravično ravnanje z njimi je izredno važen sestavni element splošne politike in orientacije sleherne sodobne države. Na to nesporno resnico se je sklicevala tudi Avstrija, ko so obravnavali položaj avstrijske skupine v Južni Tirolski. Avstrija, ki je aktivno podprla svoje rojake v Italiji v njih zahtevi po veljavi nemškega jezika pred sodišči, je razglasila, da gre tu tako za zaščito zakonitih pravic skupine kakor tudi za perspektive razvoja prijateljskih stikov med Avstrijo in Italijo. Mar ne velja isto tudi za položaj naših narodnostnih skupin v Avstriji? Mar je uporabo dvojnega merila sploh moč upravičiti?

Beograjska Borba je zadnji teden ponovno pisala o tem vprašanju ter pod naslovom »Težak položaj jugoslovanske manjšine v Avstriji« spet pokazala na dvojno moralo Avstrije v odnosu do manjšin, ko se isti krogi, ki na eni strani odrekajo slovenski in hrvatski narodnostni skupini v Avstriji enakopravnost in pravice, na drugi strani zavzemajo za večje pravice avstrijske manjšine v Italiji.

»Ta sovpadnost — je med drugim rečeno v članku — vsekakor kaže na nelogičnost in nevzdržnost odnosa nekaterih avstrijskih krogov do jugoslovanskih manjšin. Ni težko ugotoviti, koliko zahteve po zaščiti avstrijske narodne manjšine v Italiji zaradi takega odnosa izgubljajo na svoji tehtnosti in resnosti. Koliko bi avstrijske zahteve po izboljšanju položaja avstrijske manjšine na Južnem Tirolskem pridobile na tehtnosti in upravičenosti, če bi se manjšinama v okviru Avstrije dale vsaj najosnovnejše pravice, ki bi zagotovile njihov fizični in kulturni razvoj in obstanek. Avstrija bo morala še mnogo storiti za izboljšanje položaja manjšin, pa tudi v pogledu pobijanja tistih teženj, ki ne samo da manjšini osporavajo njene pravice, marveč tudi direktno raznarodovalno delujejo.«

Pri razorožitvenih razgovorih prevladujejo propagandna gesla

Prve tedne zasedanja pododbora za razorožitev, ki se je pred petimi meseci začelo v Londonu, je kazalo, da bo prišlo med stališči Zahoda in Vzhoda vsaj do delnega zblizanja. Medtem pa je preteklo po Temzi že mnogo vode in v torek se je začel šesti mesec tega sestanka, ne da bi v kakršnem koli oziru prišli vsaj za korak naprej. Vse kaže, da gre pri londonskih razgovorih v glavnem le za propagandna gesla, kajti resnih in stvarnih predlogov je bilo doslej obravnavanih še zelo malo.

Priznati je treba, da si je Sovjetska zveza pri dosedanem delu pododbora pridobila gotovo prednost zlasti s svojo zahtevo po brezpogojni prepovedi nuklearnih poskusov. Poleg tega pa ji mnogo koristi tudi neenotnost med zahodnimi delegacijami — Ameriko, Anglijo, Francijo in Kanado — katere že vseh pet mesecev, od-

kar se je začelo zasedanje v Londonu, pripravljajo načrte za delno razorožitev, vendar še vedno brez uspeha. Tudi na svoje predloge, ki jih je predložila pred tremi meseci in pol, sovjetska delegacija še ni prejela odgovora.

Opazovalci menijo, da trenutno skoraj ni nobenih izgledov za kakršen koli napredek pri delu pododbora, ker bodo zahodne delegacije verjetno potrebovale še teden ali dva, da odstranijo vsaj največje medsebojne ovire. Če jim bo to uspelo, nameravajo predložiti pododboru poseben »delovni dokument«, katerega so doslej že dvanajstkrat predelale, potem pa bi delo pododbora raje prenesli v New York, kjer se bo 10. septembra začelo zasedanje Glavne skupščine Organizacije združenih narodov.

Anglija in Francija iščeta pomoč

Številna pereča mednarodna politična vprašanja, ki ogrožajo mir v svetu, so se v zadnjem času nakopičila in jih je treba reševati pred mednarodnim forumom. Zaradi tega je generalni sekretar OZN Hammarskjöld za 10. september, za en teden pred predvidenim začetkom rednih zasedanj, sklical Generalno skupščino k prvi seji. Na prvem zasedanju naj bi obravnavali poročilo odbora petih dežel — Avstralije, Cejlona, Danske, Tunizije in Urugvaja — o Madžarski in njenih lanskoletnih oktobrskih dogodkih. Poročilo so objavili letos poleti in že takrat je bilo jasno, da bi uradna razprava o njem več škodovala kakor koristila. Duhovi na Madžarskem so se že nekoliko pomirili, zato mnogi negativno presojujejo morebitno vztrajanje na proučevanju poročila o Madžarski na posebnem zasedanju Generalne skupščine.

Po drugi strani pa Velika Britanija upa, da pritožba arabskih dežel proti britanskemu napadu na Oman ne bo dosegla potrebne večine 7 glasov, da bi prišla na dnevni red Varnostnega sveta. Velika Britanija je odposlala svojega zastopnika v ZDA, da pridobi Ameriko na svojo stran, da bi prišla britansko-ameriška solidarnost do izraza tudi pri bližnjih razpravah o teh kočljivih vprašanjih v Generalni skupščini.

Prav tako ima slabo vest tudi Francija zaradi svoje kolonialne politike v Alžiru. Tudi to pereče vprašanje bo prišlo pred Generalno skupščino in Varnostni svet, kar je za francoske politike skrajno mučno. Zato bo več uglednih francoskih predstavnikov odpotovalo v ZDA in Azijo, kjer bodo skušali doseči, da bo potem v OZN zopet glasovalni aparat preglušil krik narodov, ki si želijo svobode in neodvisnosti.

Spet govorijo o davčnih reformah

Sedanji finančni minister Kamitz, ki ga njegova stranka — OVP — ob vsaki možnosti in nemogoči priložnosti prikazuje kot največjega finančnega strokovnjaka in velikega dobrotnika najširših plasti prebivalstva naše države, menda spet pripravlja neke davčne reforme. Še ni tako dolgo tega, ko nas je presenetil z glasno opeva-

nim znižanjem dohodninskih davkov, vendar se je izkazalo, da je bilo to znižanje kljub zvaneči reklami posebno pri meznem davku sila neznatno, ali drugače: koristilo je več ali manj le tistim, katerih zasluži in dobički bi bili tudi kljub višjim davkom še vedno kar zadovoljivi. Koristi od Kamitzove davčne reforme je imela le peščica velikih dobičkarjev, medtem ko je imel njegov širokogrudni ukrep za delovnega človeka le simbolični pomen.

In spet govorijo o predvidenih davčnih reformah in ponovno se je treba bati, da bo znižanje davkov, kakor ga predvideva minister Kamitz, praktično koristilo le majhnemu krogu, dočim se bodo morali vsi ostali zadovoljiti z lepimi besedami ter nekaj groši, ker si bodo šilinge prahrani le tisti, katerih mesečni dohodki odnosi dobički znašajo deset- in stotisoče šilingov. Zato je v tej zvezi zelo zanimiv predlog, ki so ga sprožili socialisti,

ko so predlagali izplačilo 13. otroške doklade namesto predvidenega znižanja dohodninskega davka. Svoj predlog so utemeljili s tem, da bi predvidena davčna reforma za ljudi z majhnim zaslužkom sploh ne imela pomena, ker je njihov delež na plačevanju davkov že zdaj razmeroma majhen, dočim bi izplačilo 13. otroške doklade koristilo zlasti družinam z majhnimi dohodki.

Kakor je razvidno iz dnevnega tiska, si je ta predlog končno osvojil tudi finančni minister, vendar je pripravljen pristati le na polovično mesečno doklado. Zdej se je med obema vladnima strankama razvila prava borba za strankarsko-politični uspeh te reforme: socialisti upravičeno branijo svoj renome, da so oni sprožili predlog za 13. otroško doklado. OVP pa bi čudo rada prepričala javnost, da je bil finančni minister Kamitz tisti, ki je pristal na polovično mesečno doklado.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Avstrija povečala tranzit preko Reke

Tranzitni promet preko reške luke je vse večji in je v prvem polletju znašal že 440.000 ton blaga iz dežel podonavja. Na prvem mestu je bila v tranzitnem prometu preko Reke Češkoslovaška, sledili pa sta ji Avstrija in Madžarska. Avstrijski tranzit se je v tem času v primeri z lanskim letom potrojil in znašal 131.000 ton. Strokovnjaki domnevajo, da bo imelo reško pristanišče letos nad milijon ton tranzitnega prometa.

Atomska centrala tudi v Italiji

Italijanska vlada in Mednarodna banka sta se sporazumeli o finansiranju projekta za izgradnjo atomske centrale v Južni Italiji. Gradnja centrale, katere zmogljivost bo znašala 150.000 kilovatov, bo stala približno 40 milijard lir. Peti del gradbenih stroškov bodo finansirali privatni industriji, izgradnjo pa bo prevzela italijanska družba za jedrsko energijo.

Zvišana produkcija železa v Jugoslaviji

Proizvodnja surovega železa v Jugoslaviji se je v prvih štirih mesecih letošnjega leta dvignila na 225.328 ton nasproti 194.232 tonam v istem časovnem razdobju minulega leta. Proizvodnja jekla je narasla od 283.128 ton na 331.512 ton, valjanega železa pa od 145.520 ton na 198.132 ton. Prav tako zavzema tudi izvoz železa vedno večji obseg. V prvem četrtletju letos so ga izvozili 47.000 ton, pri čemer je predvsem udeležena železarna Zenica. Železarsko podjetje v Zenici so v zadnjih letih zelo razširili.

Letos rekordna žetev v Jugoslaviji

Po več kot sedmih »suhih letih« je bila letošnja žetev pšenice po vsej Jugoslaviji izredno dobra. Računajo, da je letošnji pridelok pšenice eden od najboljših v zadnjih dvajsetih letih, saj znaša nad 3 milijone ton ali 300.000 vagonov.

Tudi povprečni hektarski pridelok se je v zvezi z novimi merami za pospeševanje kmetijstva in nagradnim tekmovanjem za čim večje donose znatno povečal. Prav tako so vplivali na povečanje hektarskih donosov tudi ugodni vremenski pogoji, izpopolnjena uporaba agrotehnike ter uporaba novih vrst pšenice. Pa tudi umetnih

gnojil so letos porabili kar dvakrat več kot lani, namreč 42.000 vagonov.

Pri povečanju hektarskega donosa prednjačijo kmetijska gospodarstva (na združni podlagi — opom. uređ.) in kmetje v Vojvodini. Tako je kmetijski obrat Belja »Zeleno polje« dosegel 50 stotov pšenice na hektar, kmet Žarko Isakov iz Aleksandrova 57 in kmetijsko gospodarstvo »Razsadnik« iz Subotice celo 70 stotov na hektar. Pa tudi v Sloveniji so bili hektarski donosi letos mnogo večji kot v prejšnjih letih. Mnogi kmetje iz mariborske in celjske okolice so dosegli hektarske pridelke nad 40 stotov na hektar.

Borba med Beogradom in Zagrebom

Čeprav je Beograd glavno mesto jugoslavije, mu dela hrvatska prestolnica Zagreb že od nekaj ostro konkurenco, v nekaterih pogledih pa ga je sploh že prehitel. Tako ga je na primer prekobil že glede razsežnosti: medtem ko se razprostira Beograd na površini, ki meri »samo« 18.245 ha, se mestno področje Zagreba razteza na 22.560 ha površine. Tudi glede števila ulic je odnesel prvo mesto Zagreb s svojimi 1586 ulicami, dočim jih je v Beogradu 1452. V pogledu na zeleno površino je Zagreb sploh daleč prehitel svojega »večjega« brata in ima kar dvakrat več

zelene površine kot Beograd, namreč 4911 ha, Beograd pa 2254 ha.

In še dve primerjavi: Zagrebške bolnišnice razpolagajo s 6526 posteljami, dočim jih imajo v Beogradu 5964. Zagreb je tudi že od nekaj prvo industrijsko mesto v državi in ima danes 117 industrijskih podjetij, v katerih je zaposlenih 54.600 delavcev, Beograd pa ima 111 podjetij s 43.460 delavci.

Že teh nekaj podatkov zadostuje, da bi Zagrebu v marsikaterem pogledu lahko prisojali prvo mesto med vsemi jugoslovanskimi mesti.

Tujeska legija — avantgarda francoskih kolonialnih sil

Tudi iz naših krajev je lepega dne zginitel ta ali oni mladenič, ki mu življenje v domačem kraju ni več prijalo in po krajšem ali daljšem času je bilo slišati, da je odšel v tujesko legijo. Beseda »tujeska legija« je za marsikoga sila neznan pojem in si le malokateri more predstavljati, kaj se res skriva za to ustanovo.

Tujeska legija, katere uradni naslov se glasi »La legion étrangère«, je avantgarda francoskih kolonialnih sil. Da si Francija lahko zagotovi red in varnost v prostiranih kolonialnih posestvih, potrebuje poleg navadnih vojaških sil še posebne edinice, ki so za take naloge dobro izurjene ter podvržene najstrožji vojaški disciplini; to je tujeska legija, ki je znana po vsem svetu ne le zaradi svojevrstne ureditve, marveč še bolj zaradi svojih posebnih nalog, ki jih ima v borbi za interese Francije.

Kakor so svojevrstne naloge, ki jih ima tujeska legija, tako morajo biti svojevrstni tudi pripadniki te edinice. V glavnem so to prostovoljci, povečini tujci, zato tudi ime »tujeska legija«. V tujesko legijo se prijavljajo taki, ki ne premislijo daljnosežnih posledic svojega koraka; večinoma jo tvorijo mladinci, ki se podajajo v to »avanturo« iz opravičljivih, še večkrat pa iz neopravičljivih vzrokov. Kaj je gnalo te mladince, da so zapustili domove in se podali v usodo, ki jo odsluženi legionar imenuje »zemeljski pekel«? Poleg pustolovcev, katerim je bilo domače življenje preveč enolično, je med njimi tudi mno-

go razočaranih; ta je doživel neuspeh v ljubezni, onemu je spodrsnilo v šoli, tretji je bil v težkem premoženjskem stanju ali brezposeln itd. Ne manjka pa tudi navadnih kriminalcev, ki so se zatekli v legijo pred roko pravice.

Po raznih zahodnoevropskih državah je več ilegalnih zbirališč središč (v tisku je bilo že večkrat citati, da ima tujeska legija tudi v naši državi svoja zastopstva), kjer vabijo mladince z laskavimi obljubami ter jih potem skrivaj pretihotapijo čez mejo. In potem šele se prične trnjeva pot legionarja, katere prva etapa je v Marseillu, kjer mora novi prišlec izpovedati vse o sebi in še posebno vzroke, ki so ga privedli do tega koraka.

Za sprejem v tujesko legijo imajo prednost razni politični begunci, sprejemajo pa tudi navadne kriminalce. Tudi veliko število vojaških ubežnikov, med katerimi je visoko število bivših pripadnikov nacističnega »Afrika-Korps« ter raznih drugih fašističnih in nacističnih pustolovcev, je našlo tukaj svoj novi delokrog. Formalnosti pri sprejemu so zelo stroge in polagajo največjo pažnjo na zdravstveno stanje bodočih legionarjev; zato na zdravniškem pregledu zavrnejo vsaj četrtino prijavljenih. Od preostalih tretjini po dveh tednih posebno trdega vojaškega življenja še kakih 15 % zaprosi za odpustitev, medtem ko za ostale sledi pogodba in vkrcanje v Afriko. Takrat se pričanja za legionarja novo življenje, potem ko je

za seboj pustil domovino, družino in sploh vso preteklost.

Glavni štab tujeske legije je v malem alžirskem mestecu Sidi Bel Abbesu, kjer čaka nove legionarje še nekaj časa posebno stroga vojaška služba brez oddiha ter še druge, večkrat absurde obveznosti, ki imajo le namen, da legionarje fizično in duševno popolnoma spremenijo, ter jim pomagajo, da pozabijo na svojo preteklost. Vsemu temu pomagajo še afriško okolje, odtrganost od sveta ter enolično življenje. Zato je razumljivo, da se tukaj pričanja za legionarje razočaranje, posebno za tiste, ki so se podali v legijo iz želje po bogastvu. Legionarjeva plača je namreč razmeroma nizka in še ta denar mu ostane le malo časa v žepu, ker mu ga kmalu izvabijo lokali, ženske, igralne karte in druge podobne vrste zabave.

In še ena posebnost tujeske legije: Med vsemi francoskimi edinicami ima legija največ vojaških odlikovanj, to pa zato, ker legionarji polagoma spoznajo, da ne bodo bogati in jim ostaja edina želja, da si pridobijo čim več vojaških časti in odlikovanj — seveda s posebno hrabrostjo.

Tistim legionarjem, ki ostanejo po odsluženem roku še pri življenju, izkazuje Francija bore malo priznanja in zahvale. Deloma jim preskrbijo kakšno slabo službo, ali pa jih pošljejo v razne »hiše počitka«, katerih pa je največ v Afriki, ker si Francozi sami želijo čim manj stika z odsluženi legionarji. Odslužili so, zato je njihova lastna krivda, da še živijo...

PO ŠIRNEM SVETU

Karači. — Maroški zunanji minister Ahmed Belafrej, ki se mudi na uradnem obisku v Karačiju, je izjavil, da se Maroko zavzema za konferenco muslimanskih dežel, na kateri bi proučili vsa skupna vprašanja. O možnosti, da bi sklicali tako konferenco, se je maroški sultan razgovarjal že s kraljem Saudije, minister Belafrej sam pa z iranskim šahom.

Washington. — V Združenih državah Amerike je bilo lani v zaporih 188.730 ljudi ali 3661 več kot eno leto poprej. Na 100.000 civilnih prebivalcev v ZDA pride 114 zapornikov. Število zapornikov iz leta v leto raste.

New York. — Ne samo v evropskih deželah vlada brezposelnost, marveč tudi v ZDA, v deželi, o kateri marsikdo sanja, da je obljubljena dežela. V juliju je bilo tu zaposlenih 67,2 milijona, brezposelnih pa 3 milijone ljudi.

Kjöbenhavn. — V ponedeljek so se začele skupne vaje pomorskih enot Zahodne Nemčije in Danske, ki bodo trajale še nekaj dni. Z nemške strani sodeluje 10 enot prve flotilje za čiščenje min, z danske strani pa minolovci, polgalci min in druge pomorske enote. Te pomorske vaje so priprave za velike pomorske manevre v jeseni, ki jih bodo imele enote Atlantskega pakta v času od 19. do 28. septembra.

Kairo. — Funkcionarja britanskega finančnega ministrstva sta začela z egiptskimi predstavniki pogajanja o britanskem premoženju, ki so ga bili zaplenili po britanskem napadu na Egipt lani v jeseni. Kakor je izjavil egiptski predstavnik, bo britanskim funkcionarjem vsestransko omogočeno, da dobita vpogled v zaplenjeno britansko premoženje.

Hamburg. — Ko je zahodnonemški obrambni minister Strauss govoril na predvolilnem zborovanju v Hamburgu, ki ga je organizirala Demokrišćanska unija, je začela skupina ljudi s klici protestirati proti oboroževanju Nemčije, tako da je moral Strauss prekiniti svoj govor. Nekaj podobnega se je dogodilo Straussu tudi v Münchenu, ko je med njegovim govorom prišlo do demonstracij. Tedaj je bil prisiljen, da se je pod varstvom policije umaknil z zborovanja.

Washington. — Sodna komisija predstavniškega doma je zavrnila predlog predsednika Eisenhowerja, naj bi 25.000 madžarskim beguncem dovolili, da bi se za stalno naselili v Združenih državah Amerike. Po tem sklepu madžarski begunci za sedaj ne bodo mogli postati naturalizirani ameriški državljani.

Pariz. — Pretekli teden je pariška policija ponovno zaplenila številko komunističnega glasila »Humanité« zaradi članka, v katerem je list kritiziral alžirsko politiko francoske vlade. »Humanité« je poudaril, da je »nasilje edini kriterij pomiritve v Alžiru.« Resnica pač boli.

Ankara. — Tu so obsodili 42 komunistov na zaporne kazni od 1 do 6 let. V Turčiji je Komunistična partija prepovedana, deluje pa ilegalno. Obsojene komuniste so aretirali pred štirimi leti skupno s 125 njihovimi tovariši, ki so jih že obsodili. Kljub temu pa spada Turčija med dežele »svobodnega sveta«.

Peking. — V Ljudski republiki Kitajski so od letošnjega aprila dalje demobilizirali 620.000 vojakov. Vsi demobiliziranci so sedaj zaposleni v različnih industrijskih krajih ter v kmetijstvu. Demobilizacije v kitajski armadi se še nadaljujejo.

Moskva. — Načelnik japonske delegacije za prepoved jedrskega orožja in podpredsednik generalnega sveta japonskih sindikatov Imamura je izjavil sodlavcu »Pravde«, da so on in člani delegacije »prijetno presenečeni nad trdnim stališčem sovjetske vlade glede prepovedi poizkusov z jedrskim orožjem in popolne prepovedi orožja samega.« Japonska delegacija bo obiskala tudi Anglijo in ZDA.

Ivan Zorman, pesnik izseljencev, umrl

Mnoge Slovence je že v desetletjih pred zadnjo vojno doletela usoda, da so morali zapustiti svojo domovino in si v tujem svetu poiskati dela in zaslužka. Niso pa zapuščali domovino samo delavci in revni kmetje, ampak tudi študirani ljudje, ki so pravtako v tujini izpopolnjevali svoje znanje in nadaljevali svojo ustvarjalno dejavnost, njih dela pa so se razširila tudi v domovini.

Med v tujini živeče slovenske kulturne delavce in ustvarjalce je spadal tudi pesnik in prevajalec Ivan Zorman, ki je umrl v začetku avgusta tega leta. Umrl je v največjem centru slovenskih izseljencev, v Clevelandu v Združenih državah Amerike. Strla ga je dolgoletna bolezen, rak, in ga v starosti 68 let iztrgala iz plodnega delovanja in ustvarjanja.

Ivan Zorman se je rodil 1889. leta v Šmarju pri Ljubljani. Zaradi težkih razmer se je Zormanov oče že leta 1893 odpravil preko velike luže v Ameriko. Sicer se je še vrnil v domovino, vendar se je kasneje dokončno naselil v ZDA. Mladí Ivan je preživel mnogo let v različnih rudarskih krajih ZDA, dovršil gimnazijo in nato še filozofsko fakulteto. Ker pa je

bil izredno nadarjen za glasbo, je obiskoval tudi glasbeno šolo in je med slovenskimi izseljenci nastopal kot nadarjen pianist, predavatelj in glasbeni vzgojitelj.

Vedno pa je gojil izredno ljubezen do svoje prave domovine ter se intenzivno zanimal za slovensko literaturo in umetnost, gojil slovensko besedo s svojo ustvarjalno močjo, predvsem kot pesnik. Svoje pesmi je najprej objavljaval v slovenskih izseljeniških časopisih, kasneje jih je zbral in poslal v Slovenijo, da jih pregledajo in ocenijo slovenski kritiki in literati. Prva njegova pesniška zbirka je izšla že leta 1919 pod naslovom »Poezije«. Sledilo je še več zbirk. Nekaj slovenskih pesmi je Zorman posredoval tudi Američanom s tem, da je v posebnem izboru zbral in prevedel vrsto slovenskih pesmi. Vse njegove pesmi so izraz življenja, kakršno je pesnik živel in kakršno še danes živijo njegovi rojaki.

Zato pomeni smrt Ivana Zormanova veliko izgubo posebno za ameriške Slovence, med katerimi je vsa leta vodil kulturno delo in jih povezoval z domovino, jim ob različnih kulturnih prireditvah posredoval tisto, kar ljudi povezuje, slovensko pe-

sem, slovensko besedo, ki jo je tudi sam znal mojstrsko uporabljati in povezovati v verze. Njegova pesem »Izseljenec« nam razodeva občutja izseljenca v Ameriki:

Izseljenec

Začuden gleda svojo rojstno vas.
Obhodil je vse meje in stezice,
poljubil s srcem polja in gorice,
poslušal ptice sred zelenih jas.

In srečal je prijatelja sosedo,
tovariša iz davnih mladih dni.
Z besedo ne ujema se beseda,
nekdanjega sozvočja v srcih ni.

Nič več ni to njegova vas domača,
nič več njegovi niso to ljudje —
skrivnosti svoje živo se zave:
čez ocean k uspehom duh se vrača.

In vendar žge ga pelin-cvet, bridkost,
vzdihuje; kje je srečni dom privida,
ki vabi vanj nevidna lepa Vida?
Nikjer več? To bila je le mladost? ...

Iznova v trušču tujega sveta
mu trudna misel v daljino vas blepi
in pesem večnih romarskih želja,
bolestno v srcu ranjenem zveni.

Zdaj mu odpeva dvoje domovin
in med obema se mu tre življenje,
k obema vabi, kliče hrepenenje —
v obeh je zemlje sin brez korenin.

A naj nestalna, trudna misel roma,
blepi zdaj onstran, zdaj tostran morjâ,
bedi spomin ob mladi sliki doma,
kot večna luč svetlika v dnu srcâ.

KULTURNE DROBTINE

Moskovski balet v ZDA

Čeprav so glede kulturnih izmenjav med Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike še vedno težkoče, je kljub temu vendarle uspelo angažirati za spomlad prihodnjega leta turnejo moskovskega Bolšoj-baletu po Združenih državah Amerike, kar vsekakor pomeni korak naprej k zblizanju med obema deželama.

Gradiščanski Hrvatje v Opatiji

V Opatiji ob Jadranskem morju je bil zaključen tečaj srbohrvatskega književnega jezika, ki ga je obiskalo 18 študentov iz Gradiščanske. To je bil že drugi tečaj, ki ga je organizirala Matica hrvatskih izseljencev za gradiščanske Hrvatje, da bi tako pomagala širiti hrvatski književni jezik med pripadniki hrvatske narodne manjšine v Avstriji. Gradiščanski Hrvatje doslej še vedno uporabljajo svoje narečje, ki je staro že okoli 400 let.

Mladi kiparji razstavljajo v Parizu

Pariz priredi vsako leto v znanem Rodinovem muzeju razstavo kiparskih del kiparjev mlade generacije. Razstava je zanimiva predvsem zato, ker pokaže, kam peljejo poti mladih kiparjev in kaj obetajo posamezniki v prihodnosti. Skulpture so deloma razstavljene tudi v lepem vrtu okoli muzeja. Letošnja razstava kaže vse smeri sodobnega likovnega prizadevanja, od akademskega naturalizma do ekstremnih abstrakcij.

Mussolinijev dnevnik odkrit

Italijanska policija je odkrila v mestecu Vercelliju deset zvezkov Mussolinijevega dnevnika. Bajne pogrešajo še dvajset zvezkov. V najdenih zvezkih je zapisal Mussolini svoje mnenje o visokih fašističnih funkcionarjih, ki ni bilo ravno rožnato, nadalje kritike na račun fašističnih generalov in admiralov in končno kritične pripombe o Hitlerju in njegovih najtesnejših sodelavcih.

MED NOVIMI KNJIGAMI

ZGODE IN NEZGODE KRALJEVEGA DVORA — Mladinska knjiga v Ljubljani je izdala prelepo mladinsko knjigo — pol satiro, pol pravljico — slovenskega pisatelja Milana Šege, katerega poznajo mladi čitatelji že po njegovi uspehi mladinski knjigi »Zgodbe o živalih«. Junaki te njegove zgodbe so otroci in lutke, veliki pomen knjige pa je nedvomno v tem, da mladim bralcem razlaga ustroj nekdanjega sveta ter jih seznanja z današnjim življenjem. Knjiga je tudi lepo ilustrirana in je slike ter opremo oskrbela akademska slikarka Melita Vovkova.

UPANJE — Okvir tega romana je španska državljanska vojna, katere se je avtor, Andre Malraux, udeležil kot prostovoljec. Zato tudi iz lastnega doživljanja pozna do-

godke, ki so se razvijali pred skoraj dvema desetletji v Španiji, zato je njegovo pripovedovanje toliko bolj zanimivo. Roman, ki je izšel pri Državni založbi Slovenije, je prevedel priznani prevajalec Janez Gradišnik.

KRONIKA REVNIH LJUBIMCEV — Ta roman enega največjih sodobnih italijanskih pisateljev je povest o majhnih, revnih in ubogih ljudeh in se dogaja v času, ko je prihajal fašizem na oblast. Avtor Vasco Pratolini je zanj prejel mednarodno nagrado, prevedeno pa je bilo delo v Ameriki, Angliji, Danski, Češki, Nemčiji, Franciji, Švedski, Poljski, Norveški, Argentini in drugih deželah. Slovenski prevod je izšel pri Državni založbi Slovenije.

Madžarsko kulturno življenje v ponovnem razmahu

Lanski oktobrski dogodki na Madžarskem so povzročili, da je prišlo vse kulturno življenje do zastoja. Danes pa je kulturno življenje zopet normalizirano, zlasti na prireditvenem in založniškem področju. Zlasti so operne in operetne prireditve na prostem zelo dobro obiskane.

Madžarska metropola pa bo v bližnji prihodnosti dobila novo pomembno kulturno ustanovo — Narodno galerijo. Budimpešta ima že muzej z dokaj lepo zbirko umetniških predmetov, nova galerija pa naj bi bila v zgradbi nekdanje Kurie, najvišjega deželnega sodišča predvojne Madžarske. Tu bodo zbrali produkte naj-

novjše madžarske likovne ustvarjalnosti iz 19. in 20. stoletja. Iz različnih začasnih skladišč so v velikansko poslopje blizu parlamenta prenesli že 3000 oljnatih slik, grafik in kipov madžarskih umetnikov, medtem ko bo v stalni zbirki končno razstavljenih 15.000 grafičnih del, mnogo kipov in okrog 6000 slik. Galerija bo imela 70 prostorov in bo predstavljala osrednjo madžarsko umetniško in razstavno ustanovo. Letos oktobra, torej eno leto po revolucionarnih dogodkih v Budimpešti, se bo predstavila galerija madžarski javnosti in svetu z reprezentativno razstavo madžarskega slikarstva v 19. stoletju.

Proračun za gradnjo gledališča je bil prenizek

Obveščeni dunajski krogi menijo, da bodo stroški za gradnjo novega poslopja salzburškega gledališča za slavnostne igre po načrtu avstrijskega arhitekta Holzmeistera najmanj za 30 milijonov šilingov višji, kot je bilo prvotno predvideno. Prvotni proračun je znašal 110 milijonov šilingov, dočim bodo po novih proračunih znašali stroški 140 milijonov šilingov. Večje stroške utemeljujejo z nepredvidnimi tehničnimi težkočami, kakor so razstreljevanje skalovja na prostoru, kjer bo stalo novo gledališče, podražitev gradbe-

nega materiala in zvišanje delavskih mezd. Nekateri strokovnjaki pa celo dvomijo, da bo zadostovalo 140 milijonov in računajo s tem, da bodo dejanski stroški za gradnjo gledališča znašali kar 180 milijonov šilingov, torej 70 milijonov več kot prvotno predvideno. Čeprav posojilo za gradnjo gledališča, ki je bilo razpisano, zdaleka ne bo krilo gradbenih stroškov, na vsak način hočejo vztrajati pri zasnovanem projektu, o katerem smo podrobneje že poročali.

32

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Zakoreninjena kmečka tradicija

Že zgoraj smo omenili, da v Južni Tirolski kmetijstvo še danes predstavlja najmočnejšo skupino poklicev.²⁹⁾ Predvsem pa je Južna Tirolska po vsem značaju pretežno dežela srednjih kmetij, katerih velikost se močno razlikuje po njihovi višinski legi in s tem povezani različni vrsti proizvodnje: V vinorodnih in sadjarskih predelih pomeni posest petih hektarjev že srednjo kmetijo, v visokih gorskih legah s pašništvom in gozdovi pa tudi 50 hektarjev navadno ne pomeni prekoračenja te uvrstitve. Takšna posestna struktura nudi večini kmetov gospodarsko trdnost in s tem neodvisnost. Po oblikovanosti ozemlja in po načinu dodelitve zemljišč ob naselitvi narekovana oblika posameznih kmetij je še dodatno povzročila močno

težnjo po samostojnosti in po neodvisnosti.³⁰⁾

K temu je prispeval še poseben zgodovinski razvoj dežele, saj je bila ob naselitvi Bajuvarcev obmejna pokrajina proti karantanskim Slovincem na vzhodu, na jugu proti gospodarjem furlanskega Ogleja in Benečije, na zapadu pa je mejila na gorska področja, ki so jih tedaj še naseljevali v pretežni meri predniki današnjih Retoromanov vzhodne Švice. Interes zavarovanja v dobi državne skupnosti rimsko-nemškega cesarstva življenjsko važne prometne zveze med Nemčijo in Italijo je nasvetoval cesarjem izročitev oblasti nad odločilnimi prelazi v Alpah cerkveni gospodi, istočasno pa zavezništvo in oporo v množici prebivalstva kot protitež. Tudi po prehodu oblasti na plemiške škofovske upravne v poznejši dobi je ostala ta težnja enaka. Zaradi teh posebnih ce-

sarskih interesov ni čudno, da so tirolski kmetje uživali delno drug položaj, kakor kmečki tlačani iste dobe v sosednih pokrajinah iste države. Tudi tirolski kmetje v srednjem veku sicer niso bili neodvisni lastniki svoje zemlje, čeprav so že izza 12. stoletja skoraj samostojno odločali o upravljanju in koriščenju skupne lastnine sosesčine, o pašniških pravicah, o ukrepih proti požarom in povodnji, o vzdrževanju potov in mostov in podobnem. O teh pravicah so odločali na letnih zborovanjih srenje ter na ta način uživali že neke vrste občinsko samoupravo. Tudi tlake v pravem pomenu in obsegu besede na splošno niso bili dolžni, marveč le stalno, vnaprej določeno davščino cerkveni ali svetni gospodki. Od 13. stoletja naprej se v Tirolski sploh razvija posebna pravna ureditev kmečke posesti: Večina kmetov je podložna neposredno deželnemu knezu kot nasledniku nekdanjih deželnih grofov in upravnikov cerkvene posesti. Pravice kmetov postanejo dedne, so prosto prenosne in brez osebnih omejitev in obvez. Kot opora proti plemstvu in cerkveni gospodi kmetje stalno pridobivajo na svobodnih in je tlačanstvo ob koncu 15. stoletja v bistvu odpravljeno. Leta 1502 pa cesar Maksimilijan kot tirolski grof sploh spremeni za vse deželnemu knezu podložne kmete podložnost v neke vrste dedni in prenosni zakup.

Pa tudi politične pravice ljudstva v Tirolski se razvijajo že zgodaj. Že leta 1342 obmejni grof Ludovik ob prevzemu oblasti v deželi prizna v posebnem »Pismu svoboščin« tudi svobodnim kmetom vpliv na zakonodajo in razdelitev davščin. Leta 1363 so zastopani na deželnem zboru ob predaji dežele po Marieti Maultasch Habsburžanom med deželnimi stanovi poleg duhovnih prelatov, plemičev in meščanov tudi izvoljeni odposlanci kmečkih občin. Tudi »Deželni red« iz leta 1404 navaja omenjene štiri stanovne, ki združeni na deželnem zboru enakopravni skupno z deželnim knezom odločajo v najvažnejših zadevah zakonodaje in uprave. Tako uživajo tirolski kmetje že v tedanji dobi ustavne pravice, stoletja pred kmeti sosednih dežel.

Te za tedanja doba dalekosežne svoboščine in ustavne pravice imajo svoj izvor tudi še v posebni obliki vojaške organizacije v tirolskih deželah. Ob pogostih sporih nemških kraljev z rimskim papežem, med svetnimi in cerkvenimi oblastniki ter deželnim knezom se je iz dolžnosti tirolskih kmetov, da na poziv deželnega kneza služijo vojsko v obrambo dežele v posebnih krajevnih odredih, rodila posebna vojaška ustava dežele s pravico nošnje orožja za kmete in obrtnike.

(Nadaljevanje prihodnjik)

²⁹⁾ Pripomba: Po štetju z dne 4. novembra 1951 pripada od skupnih 146.372 zaposlenih kmetijstvu in gozdarstvu 62.366 ali 41 %!

³⁰⁾ Pripomba: Te lastnosti so značilne tudi za gorsko prebivalstvo drugod. Primerjaj-Prežihove „Samorastnike“ pod Peco, Tolmince, Bovčane itd.!

Opozorilo naročnikom

Današnji številki smo spet priložili pošne položnice za plačilo naročnine. Naročniki, ki imajo naročnino v redu poravnano, naj tega ne smatrajo kot opomin, naročnikom pa, ki so z naročnino v zaostanku ali pa jo hočejo poravnati v naprej, pa hočemo s položnico ustreči, da jim olajšamo nakazilo naročnine.

Doslej so se naročniki vedno marljivo posluževali priloženih položnic in prosimo, da storijo tako tudi tokrat. Izdajanje lista, ki vam prinaša vsak teden kolekcijo koristnega in pestrega branja, je seve združeno s stroški, ki jih je treba poravnati in smo prepričani, da bomo zato tudi pri naročnikih našli blagohotno razumevanje.

Posredujemo vam dobro čtivo — vi pa list podprite z rednim plačevanjem naročnine. Kdor list plačuje sproti, v malih presledkih, lažje odrajtuje znesek, ki je za vsakega zmogljiv.

Uprava Slovenskega vestnika

Francoski študent utonil v Vrbskem jezeru

V Porečah se je mudil na letovišču tuđi 20-letni študent Jacques Mesnard iz Pariza. Nastanjen je bil v hotelu Werzer in užival lepe dneve svojih počitnic ob jezeru. Kakor večkrat se je tudi minulo soboto šel kopat in je na zračni žimnici plaval po jezeru. Komaj kakih deset metrov od obrežja je nenadoma prišel pod vodno gladino in ljudje so kmalu zapazili prazno žimnico. Trajalo je kakšnih dvajset minut, preden so ga potegnili iz jezera iz globine okoli šest metrov. Hitro so poklicali zdravnika in uvedli poskuse oživiljanja s pomočjo aparata za kisik. Toda vse prizadevanje je bilo zaman, mlado življenje je ugasnilo.

Pri prehitevanju prometna nesreča

Pri Dolini v grabštanjski občini v bližini gostilne Korpitsch sta se motociklist Gerhard Mejošek iz Podgore in spremljevalec na spremnem sedežu Janez Schumler iz Borovelj pri prehitevanju hudo ponesrečila. Z motornim kolesom sta hotela prehiteti osebni avtomobil, vendar sta pri tem zadela vanj in strmoglavila na cesto. Mejošek si je zlomil spodnje in zgornje stegno, Schumler pa spodnje stegno. Ponesrečenca so prepeljali v bolnišnico v Celovec.

Tatove v kabinah ob Hodiškem jezeru so prijeli

Dva tedna so neznaní vlomilci vdiralí v kabine ob Hodiškem jezeru ter kradli denar in druge predmete. Skupno vrednost ukradenih predmetov cenijo na okoli 16.000 šilingov. Končno je žandarmerijskim uradnikom v Ribnici uspelo, da so prijeli tri mladoletne celovške nepridiprave v starosti od 17 do 18 let, ki so zakrivali vlome in tatvine v kabinah. Pri mladih zločincih so našli še znesek 10.300 šilingov; fante so izročili sodišču.

Razne vesti iz Koroške

Deželni svetnik Rader je od 15. do 31. avgusta na dopustu. Med tem časom ga zastopa deželni poslanec Rohr. Prihodnji sprejem strank pri deželnem svetniku Raderju bo dne 5. septembra.

Koroška deželna vlada je podelila gozdarskemu pomočniku Adolfu Prešernu iz Tihov pri Žitari vasi »Koroški častni križ za zasluge na področju ognjegasne in reševalne službe«. Imenovaní je 18. avgusta t. l. na Goslinskem jezeru rešil gotove smrti nekega kopaliskega gosta, katerega je potegnil iz globine kakih 4 metrov. Potopljenec je bil že nezavesten, ko se je Prešernu v skrajnem naporu posrečilo, da ga je spravil na okoli 30 metrov oddaljeno obrežje. Na suhem so nemudoma pričeli s poskusi oživiljanja ter so imeli na srečo tudi uspeh. Na ta način je Prešeren s svojim pogumnim dejanjem postal rešitelj človeškega življenja in prejel zaslužen odlikovanje.

V neki šupi pri Vajnkarti so pred nedavnim v jutranjih urah našli in prijeli

Po naši zemlji

Št. Primož v Podjuni

V izseljeniško družino, p. d. Voglovo v Št. Primožu v Podjuni, je v zadnjih letih zaporedoma posegala smrt in iztrgala iz njene srede najprej očeta, nato mater, v sredo minulega tedna pa sina, 54-letnega Valentina Piceja, ki je podlegel dolgotrajni mučni bolezni. S pokojnim je odšel v večnost mož, ki ga je poznala širša okolica, saj je v Voglovih prostorih dobro vodena domača gostilna ter obnovljena dvorana za vsakovrstne prireditve. Pri Voglu so vedno radi dali na razpolago dvorano za slovenske odrske, pevske ali dramske nastope, kakor tudi za potujoči kino Slovenske prosvetne zveze. V to dvorano ljudje iz bližnje in daljne okolice vedno radi prihajajo na prireditve in se z veseljem zadržujejo v gostoljubnih prostorih domačega gostišča.

Znano je, da je Voglova družina nemajno narodno zavedna v besedi in dejanju, zato ni čudno, da so tudi to družino v času nacističnega nasilja zasovražili takratni rjavosrajčni mogotci in so se je hoteli kakor stotin drugih slovenskih družin na Koroškem, iznebiti za vedno. Ko je leta 1942 spet korakala pomlad s krepkimi koraki v deželo, ko je sonce odtalilo piemrle ude in vlivalo novega poguma in upanja, ko je pričela po poljih brsteti mlada rast, so prihrumeli SS-ovski kamioni v vas in brezsrčno, kruto in nasilno tlačili slovenske družine v vozila, da jih odpeljejo v pregnanstvo v mrzlo tujino. Nihče si ne more predstavljati bolesti, kdor tega sam ni doživljal, kaj se pravi biti iztrgan od domačije, domačih polj in travnikov, pokopališča svojih dragih rajnih, skratka zapustiti in pustiti vse, kar je vsakemu človeku najdražje — in to po nedolžnem. Človek zatisne oči, ko pomisli na one črne dneve.

Vso to kupo bridkosti je moral z ostalo Voglovo družino vred izpiti do dna tudi pokojni Valentin Picej. V izseljeniških taboriščih Frauenaaurach in Eichstätt je pokojni z mnogimi drugimi sotrpini prestal hudo preizkušnjo junaško in možato, v neuklonljivi veri v končno zmago resnice in pravice ter vrnitev v domovino. Vera se mu je izpolnila, tudi Voglova družina se je vrnila v svoj ljubljani in lepi domači kraj.

V petek minulega tedna pa smo Valen-

tina Piceja ob udeležbi številnih žalnih gostov spremili na njegovi zadnji poti k trajnemu počitku v ljubljani domači zemlji. Zveza slovenskih izseljencev je prejela žalostno sporočilo o smrti sotrpina-izseljenca šele dopoldne na dan pogreba, zato se ni mogla na pogrebnih svečanostih z uradnim zastopstvom oddolžiti pokojnikovemu spominu. V ta namen je namesto venca podarila ustrezajoči znesek Slovenskemu dijaškemu domu.

Pokojni Valentin naj si spočije v miru, žalujočim sorodnikom pa izrekamo naše globoko sožalje!

Šmihel nad Pliberkom

V prvih dneh tega meseca smo na domačem pokopališču položili k večnemu počitku vzorno ženo, Elizabeto Čebul, p. d. Pašovnikovo mater. Pašovnikovi materi je bilo vse življenje, dosegla je 74 let posvečeno delu in žrtvi za družino in okolico. Pokojna je bila doma v Štebnu pri Globasnici in se je mlada poročila z Valentinom Čebulom v Šmihelu. Ko se jima je rodilo devet otrok, je skrbnega moža in dobrega očeta zgubila v prvi svetovni vojni. Težko breme skrbi in dolžnosti je morala prevzeti na svoje rame: skrb za duševno in telesno prehrano številnega mladega naraščaja. Svojo nalogo je izpolnjevala z zglednim pogumom, potrpežljivostjo in vztrajnostjo. Svoje otroke je vzgajala vzorno. Eden njenih sinov, Avgust, je danes župnik pri Sv. Lenartu pri sedmih studencih ter je znan kot koroški slovenski slikar, katerega umetnine uživajo priznanje.

Lik takšne slovenske matere, kot je bila pokojna, ki je bila dobra kot kruh in je izgorevala kot sveča v izpolnjevanju življenjskih nalog, bi moglo opisati in približno ozrcaliti le pero kakšnega Cankarja, o katerem je znano, da je svojo mater neizmerno ljubil ter ji posvetil nedosežne umotvore svoje umetniške pisateljske ustvarjalnosti.

Ogromna množica žalnih gostov je prisostvovala pogrebnim svečanostim. Med posmrtnimi nagovori je spregovoril poslovilne besede tudi sin pokojnice, župnik Čebul, in ponazoril njeno žrtev in ljubezni polno življenje, ki ga je sam najbolje dojel. Blago Pašovnikovo mater bomo ohranili v lepem spominu, žalujočim svojcem pa izrekamo naše odkrito sožalje.

Koroški velesejem je zaprl svoja vrata

Deset velesejskih dni je minilo in v nedeljo ponoči so zaprli vrata na Koroški velesejem 1957. Zadnji dan velesejma proti pričakovanju ni bilo posebno številne udeležbe, čeprav je bilo vreme ugodno. Promet na veseličnem prostoru pa je na večer kvarilo deževno vreme. Ugotavljajo, da je v nedeljo obiskalo velesejem 22.924 oseb, skupno število velesejskih obiskovalcev pa znaša letos 286.215, kar je za

1288 obiskovalcev več, kakor lani. Zadnji dan je Koroški velesejem obiskal tudi minister za kmetijstvo Thoma, ki se je o razstavi zelo pohvalno izražal.

O kupčijskih sklepih med velesejmom poroča velesejski tiskovni urad, da so ob povpraševanjih pri reprezentativnih razstavljalcih dobili ugodne izjave o rezultatih. Pravijo, da na Koroškem velesejmu lahko ugotavljajo normalen, pri nekaterih strokah celo nadpovprečen trgovinski promet v nasprotju s frekvenco na drugih tu- in inozemskih velesejmi, ki letos ni bila najživahnejša. Končnih uspehov letošnjih kupčijskih sklepov pa tik ob koncu velesejma še niso ugotovili.

Obrtno gibanje v Celovcu

Tiskovni urad celovškega magistrata javlja, da je obrtni oddelek meseca julija podelil 28 novih obrtnih dovoljenj, 5 dovoljenj za podružnice in 6 dovoljenj za razširitev obratov. V istem časovnem razdobju je črtal 22 obrtnih dovoljenj. Nadalje je obrtni oddelek dovolil, da vodi v enem primeru obrat vdova, v trinajstih primerih je dovolil premestitev obratov, v sedmih primerih obratne naprave, v enem primeru spremembo trvdke in v dveh primerih podaljšanje učnega časa. Poleg tega je dve prošnji za obrtna dovoljenja odklonil, podelil tri licence, spregledal v enem primeru najnižjo starost, v štirih primerih pa dokaz o sposobnosti, odobrilo v sedmih primerih poslovodje, v dveh primerih pa pristal na razrešitev poslovodij in izstavil šest legitimacij za trgovske potnike.

Kotmara ves

V soboto minulega tedna smo na domačem pokopališču položili k zadnjemu počitku Matijo Bajta, p. d. Hlabina v Črezdolu. Pokojni je dosegel starost 78 let ter mu je bilo vse življenje izpolnjeno z marljivim delom. Doma je bil pri Mežnarju v Kotmari vasi. Ob pogrebnih svečanostih so pokojniku domači pevci zapeli ganljive žalostinke. Žalujočim svojcem naše iskreno sožalje!

Preteklo nedeljo se je pri p. d. Kranjčiču v Čahorčah primerila precej huda delovna nesreča. Domača hčerka Zofi Aichholzer je s srpom drobila zeleno krmo za krave. Nesreča je hotela, da se je z orodjem vsekala v levo roko in se precej močno ranila. Ponesrečenka se je morala podati v bolnišnico za nezgode v Celovec. Upamo, da jo bodo kmalu ozdravili, kar Zofiji tudi iskreno želimo.

Vrba

V četrtek minulega tedna se je v Vrbi primerila huda prometna nesreča, pri kateri je mlad vojak Franc Eigner izgubil življenje, ko je z motornim kolesom zavozil v osebni avtomobil. Nesreča se je primerila takole: Franc Höldmoser iz Graza je privozil z osebnim avtomobilom s stranske ceste in tako neprevidno zavil na glavno cesto, da se motociklist, ki se je v istem trenutku pripeljal po cesti, ni mogel več izogniti ter je zadel v avtomobil. Eigner in na spremnem sedežu vozeča, se Štefanija Leitner iz Vernberka sta strmoglavila, pri čemer se je motociklist tako hudo ponesrečil, da je težkim poškodbam podlegel. Hudo se je ponesrečila tudi njegova spremljevalka, trije potniki v avtomobilu pa so odnesli težje ali lažje poškodbe.

Bače

Ko je pred nedavnim dvanajstletni šolar Rudolf Loser zavil s kolesom na krožno cesto ob Baškem jezeru, je zadel v osebni avtomobil, ki ga je vodil neki trgovec iz Kolumbije. Fanta je vrglo na motorni zakrov, nato pa skozi vetrobransko šipo v notranjost vozila. Fant se je občutno poškodoval.

Vpisovanje v obrtne in trgovske poklicne šole

Vpisovanje za obvezno obiskovanje poklicnih šol za vse vajeence ter za prostovoljno obiskovanje pouka o gospodinjstvu bo na koroških obrtnih in trgovskih šolah dne 4. septembra od 8. do 12. ter od 14. do 17. ure.

Pri vpisovanju je treba predložiti: Učno spričevalo ali potrdilo delodajalca, zadnje šolsko spričevalo, rojstni list ter dokaz o državljanstvu pri novo vstopivših učencih. Za učne pripomočke je treba plačati 50 šilingov za šolsko leto.

Za vzgojo pristojni (starši, skrbniki, delodajalci) so odgovorni za pravočasni vpis obveznikov v poklicne šole in je opustitev ali zamuda prijave kazniva. Pričetek pouka bodo naznanili na dan vpisovanja.

Potujoči kino SPZ predvaja

od sobote, 24. avgusta do četrтка, 29. avgusta 1957 film

»Osvobojeni drhali«

(Von Banditen befreit)

v soboto, dne 24. avgusta, ob 21.00 uri v Št. Primožu pri Voglu,

v nedeljo, dne 25. avgusta, ob 15.00 uri v Beli pri Sorgerju,

ob 20.00 uri v Šmihelu pri Serčerju,

v torek, dne 27. avgusta, ob 20.30 uri v Skofičah pri Schützu.

KOLENDAR

Petek, 23. avgust: Filip Benčij
Sobota, 24. avgust: Jernej
Nedelja, 25. avgust: Ludvik IX.
Ponedeljek, 26. avgust: Ceferin
Torek, 27. avgust: Jožef Kal.
Sreda, 28. avgust: Avguštin
Četrtek, 29. avgust: Ob. Jan. K.

Voda je izredno važna za življenje

Letos, ko je bila povsod velika vročina in je skoraj povsod začelo primanjkovati osvežilnih pijač, je bilo mnogo govora o žeji. Toda žeja še ni žeja, dokler imamo pri roki vodovodno pipo ali vodnjak z osvežilno vodo. O žeji lahko govorimo šele takrat, ko je grlo že popolnoma izsušeno, sonce pa žge nad glavo, ko lahko človek od žeje poblizni.

Ob žeji take stopnje se najprej osuši ustna votlina, nato se počasi osuši jezik do korena. »Suša« prehaja vzdolž požiralnika in stisne »usta« želodca. Tedaj začne človek dobivati privide in blazneti.

Zaradi nenehnega izgubljanja vode pri

dihanju in drugih naravnih funkcijah organizem stalno zahteva dovajanje novih količin vode. Če tega ne nadomestimo, dobimo občutek žeje. »Center za žejo« je v zadnjem delu hipofize (zaščitne žleze), endokrine žleze v možganih, od koder »alarmira« sluznico v ustih.

Vse te stvari seveda niso važne za tiste, ki čutijo žejo. Vsekakor pa jih morajo poznati zdravniki in drugi, ki imajo opraviti z ljudmi, katerim je zaradi žeje otekel jezik in jih je žeja privedla na rob blaznosti. Takim ljudem seveda ne smemo dati vode, kolikor bi je hoteli. Danes zdravijo žejo take vrste z injekcijami, ki jih imenujejo »fiziološki serum« in vsebujejo iste elemente kakor dober izvirek. Te izkušnje je prinesla vojna in s »fiziološkim serumom« so prenekaterim vojakom, ki jih je na smrt izmučila žeja, rešili življenje.

Začetek in konec

Kaj pomeni voda za organizem, ni treba posebej povedati, saj je znano, da telo odraslega človeka sestoji iz 60 do 62 odstotkov vode, novorojenčka iz 67 do 68 odstotkov, medtem ko vsebuje zaplodek kar 93 odstotkov vode. Ob teh številkah je kar smešna trditev nekaterih ljudi, ki pravijo, da že vrsto let niso zaužili vode. Vodo zauživamo vedno v vsaki hrani. V litru vina je je 850 do 900 kubičnih centimetrov.

Voda je v našem življenju nepogrešljiva predvsem tudi zaradi soli, ki so v njej raztopljene. Brez njih bi bilo življenje nemogoče. Tako lahko rečemo, da je tudi najčistejša voda nenadomestljivo hranilo. Skratka — voda je za našo zemljo začetek in konec. Voda je hranilo, nekakšen regulator telesne toplote, spojina, ki zagotavlja vsem živim organizmom, rastlinam, živalim in ljudem potrebne soli, ki so nujne za ohranitev in razvoj življenja.

Še očitnejša pa je nenadomestljivost vode, če pomislimo, kaj bi bilo z našim planetom, če na njem ne bi bilo vode. Podnevi bi bila na zemlji neznozna vročina, noči pa bi bile ledeno mrzle. Zemeljska površina bi bila prašna in skalnata puščava, v milijon letih pa bi tudi skale prekrla debela plast peska in prahu. Nebo bi bilo prazno, brez slehernega oblčka, ki nas sedaj — po veliki vročini, ki nas je pestila pred kratkim — kar naprej preganja.

Neki kitajski filozof je nekoč takole opisal vodo, ko je svojim poslušalcem narisal krog: »Na katerikoli točki tega kroga lahko najdemo začetek in konec vodnega čudeža. Voda se lahko začne v nebu ali v oceanu ali v trdni materiji.« Tako je opisal večno kroženje vode, ki se dviga v obliki pare v nebo, jadra v oblakih,

dokler ne postane pretežka in začne padati v obliki dežja ali snega, da se potem ves proces začne znova.

Ne poznamo pa le ene vrste vode. Več vrst jih je in razlike med njimi so zelo velike, čeprav vse vrste vode označujemo z enotno in znano formulo H₂O, to je zveza dveh atomov vodika in enega atoma kisika. S to formulo označujemo vodo vseh oceanov, čeprav se vode po svoji sestavi razlikujejo že v majhnih zalivih, isto formulo za vodo rek in jezer, pa tudi za mineralne vode, četudi so si po okusu zelo različne.

»Osuševanje« vzrok staranja

Kakor smo videli, pomeni voda osnovni element življenja. Izgubimo je lahko le določeno količino; prekomerno izgubljanje vode utegne postati usodno. Ko vodo pijemo, prehaja v kri in s krvjo v tkiva, ki so pravzaprav nekakšen vodni rezervoar v našem telesu. Del vode torej vskladimo, da ostane na razpolago organizmu, medtem ko ostali del izločamo pri dihanju, s potenjem in iztrebljanjem.

Po mnenju nekaterih ameriških zdravnikov, ki je precej »moderno« v zadnjem času, povzroča kap nenormalno osuševanje ožilnega tkiva. V neki newyorški bolnišnici so ugotovili, da kapi najpogosteje podležejo kadilci. Nikotin je tipičen strup za živčne ganglije in refleksivno vpliva na ravnotežje vodne izmenjave v organizmu. Tako je nevarnost kapi zaradi »osušitve« veliko večja. To tezo potrjujejo tudi statistični podatki. Najpogostejši primeri kapi so med Američani, ki veljajo za najhujše kadilce, nato med Angleži, ki pijejo mnogo alkoholnih pijač, ker ima alkohol prav isti učinek kot nikotin.

Odrasel človek potrebuje za vsak ki-

logram telesne teže v 24 urah približno 35 gramov vode. Skratka: človek potrebuje vsak dan približno tri litre nenadomestljive tekočine. Približno tretjino jo užije z hrano, ostali dve tretjini pa s pijačami. Vsakih 100 kalorij hrane da približno 15 gramov vode.

Vsaka voda ni enako pitna. Higijensko dobra voda mora biti bakteriološko čista, razen tega mora imeti tako kemično sestavo, da jo lahko organizem prenese oz. da jo lahko uporabimo v gospodinjstvu. Voda ne sme biti trda, torej ne sme vsebovati ob drugih snoveh raztopljenih kalcijeve soli in magnezija.

Ali znamo piti vodo?

H koncu še ena ugotovitev: Čeprav pijemo vodo, odkar pomnimo, je pogosto ne znamo piti ali pa ne poznamo vseh njenih vrednosti.

Naj torej zapišemo nekaj nasvetov: Priporočljivo je piti vsako jutro en kozarec vode, kar bo zlasti koristno naši prebavi. Nikoli ne uživajmo preveč hladne in ledenomrzle vode, zlasti ne na tešče. Kadar nismo prepričani, če je kakšna voda pitna ali ne, pijmo rajši prekuhano ali drugo pijačo. Napačno je tudi misliti, da so vse gorske vode čiste. Tudi še tako čisti studenčki lahko včasih tečejo mimo pašnikov. Nikoli ne pijmo postane vode, ki se je zbirala čez noč. Ko zjutraj odpremo pipo, pustimo, da nekaj vode odteče v lijak, šele nato si jo natočimo v kozarec. Če imamo vročino, pijemo kar največ vode, pri potenju izganjamo s tem toksine iz organizma. Nikoli pa ne zaužijmo preveč vode ali kake druge tekočine. Prekomerno uživanje vode lahko povzroči povečane motnje v prebavi, enako povzroča prebavne motnje prekomerno uživanje vina in drugih alkoholnih pijač. Prav iz teh razlogov bodimo pri uživanju vode zmerni.

Tisoč funtov za noč strahote

V znanem muzeju voščenen figur »Madame Tousseau« imajo v naravni velikosti vse pomembne osebnosti od članov britanske kraljevske hiše do svetovno znanih športnikov in filmske igralke Lolobrigide. Zraven je tudi takoimenovana »dvorana strahot«, v kateri so voščeni kipi najhujših ubijalcev in zločincev vseh časov, med njimi tudi enega najhujših krvnikov, zaradi katerega je umrlo na milijone ljudi, Adolfa Hitlerja. Muzejska uprava je obljubila 1000 funtov tistemu, ki bi prebedel noč v tej dvorani strahote. Mnogi so poskušali, pa jim ni uspelo, premagal jih je spanec ali bujna domišljija, tako da niso zaslužili tistih tisoč funtov.

Novi meteorji

Sovjetske meteorološke postaje so ugotovile, da se je v zadnjem času znatno zvišalo število meteorjev v zemeljskem ozračju, in sicer zato, ker je velika eksplozija na soncu letos 4. julija porinila velik roj meteorjev proti Zemlji s hitrostjo 30 km na sekundo. Za odkrivanje teh novih meteorjev uporabljajo sovjetski znanstveniki posebne radarske naprave, ki oddajajo v vesolje impulze na valovnih dolžinah od štirih do desetih metrov. Ti impulzi prodrejo v gornje plasti zemeljskega ozračja, to je v višino od 100 do 1000 km, tam pa trčijo ob gmote ioniziranih plinov in se odbijejo nazaj na zemljo.

Takšna sovjetska radarska postaja je nedavno zaznamovala, da je v eni uri šlo skozi zgornje zračne plasti več sto meteorjev.

Z instrumenti za fotografiranje meteorjev je baje mogoče natančno določiti višino, v kateri se pojavljajo, in hitrost, s katero drvi skozi vesolje. Vse te podatke uporabljajo za preračunavanje pritiska, gostote in raznih drugih značilnosti zračnih plasti v višinah od 70 do 110 kilometrov.

F. S. FINŽBAR

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

34

Azbad je naročal, da pride šele ob enajstih, tačas naj sami izvajajo lahke vaje na kampu. Ob enajstih naj se zbero vsi častniki z vojaki vred pred vojašnico.

Veselo so odlagale čete težko opravilo, vreče z ječmenom in lopatke ter lahkih nog odkorakale na vežbališče. Stotniki in častniki so ugibali, kaj jim pove magister equitum.

Edini so bili v mislih, da odrine velika večina vojske v Afriko ali v Italijo nad Gote. Po Bizancu so bile raztresene razne vesti, Belizar je na svoje stroške nabiral novake, in to je bilo vsekako pomenljivo znamenje.

Iztok se je nekaj veselil, nekaj pa ga je zelo skrbelo. Veselilo ga je, da se vrne prej domov in se čimprej snide z Ireno, skrbelo pa, če se utegne sum častnikov uresničiti. Vse silne vaje dolgo pomlad so naznanjale resne čase. Če Azbad prebere carjevo povelje, da ta in ta stotnija

odrine takoj in se vkrca, potem je beg nemogoč in ločen bo od Irene za vedno. Da bi se vrnil živ iz vojne, še mislil ni. In če se vrne, kje bo Irena? Ali jo bo čuval Epafrodit? Star je, lahko umre, lahko ga napade Teodora in mu jo ugrabi. Če dalje bridkeje so bile njegove misli, neizmerno se je kesal, da ni že ponoči izginil z Ireno.

Ure na vežbališču so se vlekale. Sonce je stalo kakor prikovano in Izток je mislil, da ne učaka enajste ure. Napisal je list Epafroditu, v katerem ga prosi, naj mu pošlje Numido s čolničem do prevoznih bark v vojno luko, ako bi ga ne bilo domov. Sklenil je za trdno, da pláne v morje in ubeži, če ga pošljejo na ladjo, da bi šel v Italijo.

Med odmorom je pozval starega Slovena, ki se je boril s Svaruniči zoper Hilbudija.

»Sloven, ali si govoril o begu s tovariši?«

»Jasni centurio, govoril! Solze so kropile ožgana lica, ko so zvedeli, kaj nameravaš. Vse gre za tabo. Tudi Gotje so z nami!«

»In če me varaš? Na pravdo tvojega očetnega ognjišča, ne prizaneso ti bogovi!«

»Naj me uničijo, če nisem govoril resnice.«

»Verjamem, Sloven. Verjamem, ker nisi Bizantinec. Več je vredna naša beseda kakor bizantinskih krščenikov prisega.«

»Ne vseh, centurio! Pravi krščeniki so zlato.«

»Da, pravi, resnico govoriš.«

Iztok se je domislil Irene.

»Pravi krščeniki so biseri!«

»Med Vandali sem našel dragulje človeških src!«

»Dobro, Verjamem ti. Torej poslušaj!« Skrbno se je ozrl, ali ni koga blizu, da bi ju slišal. Pokazal mu je z roko na sosedne griče, kakor bi mu razlagal načrt o naskoku.

»Dnevi mojega bivanja v Bizancu so šteti. Odidemo prav gotovo v osmih dneh.«

Slovenu je šinila od radosti kri v lice, da je posinela dolgi obrunek na čelu.

»V osmih dneh, pravim. Povej jim, naj bodo pripravljene. To se pravi, kadar dobiš pismo od mene ali sporočilo ali kar koli — morda od nekoga drugega, ki naroča v mojem imenu, tedaj pojdi na večer vsi v Bizanc, kakor da greste v pivnico, brez orožja. Na Teodozijevem foru krenite z Osrednje ceste v desno ozko ulico, in ko dospete blizu morja, pridete k velikemu hlevu. Tam potrkajte — odpre se vam — in me počakajte! Drugo vse zveste. Razumel?«

»Razumel, centurio. Še nocoj poiščem oni hlev, še nocoj, da se ne zmotimo. To je hlev onega gospoda, pri katerem bivaš; bogat je in vilo ima. Slovit je po vsem Bizancu!«

Vsemirski psi

Sovjetski znanstveniki se že dolgo časa ukvarjajo z raziskovanjem razmer, za katere bodo naleteli prvi potniki v vse-mirje. Zato pošiljajo z raketami v velike višine poskusne živali: miši, podgane, opice in pse.

Tako ima na primer znanstvenik Aleksej Pokrovski na razpolago celo vrsto »vsemirskih psov« za te vrste poskusov. Psa zaprejo v poseben prostor v sprednji del raket. V celici vzdržujejo normalen zrak. Avtomatski merilni aparati zaznavajo temperaturo in pritisk zraka v kabini, temperaturo psa, njegov utrip in dihanje. Njegovo obnašanje je filmano. Na ta način so poslali devet psov več kot 100 km visoko, ne da bi utrpeli le naj-

manjše poškodbe. Zapazili so le manjše spremembe v dihanju in utripu.

V drugi vrsti poskusov zaprejo v eno kabino po dva psa, napravljena v neprodušni obleki in opremljena z aparati za umetno dihanje. Raketo spustijo v višine nekaj pred sončnim vzhodom. Ko doseže višino 110 km, se odlepi sprednji del raketete s prvim psom. Do višine 80 km prosto pada, nato se pa odpre padalo in nadaljnje spuščanje na zemljo traja eno uro. V tem času je žival izpostavljen vsem atmosferskim vplivom. Drugega psa pa pustijo padati do višine 3000 do 4000 metrov in se mu šele tedaj odpre padalo. Poskusi uspešno potekajo in bodo znanstvenikom prav gotovo mnogo koristili za nadaljnje študije poletov v vse-mirje tudi za ljudi.

»Veš resnico. Pojdi, delaj in molči!«

Posamezne stotnije so izvedle še nekaj vaj in nato odkorakale pred vojašnico čakat Azbada in skrivnostne novice.

Natanko ob enajstih je prijezdil magister equitum. Lep je bil na iskrem arabcu v pozlačeni opravi. Kakor žarek je švilgal v vselem diru po široki cesti. Pojezdil je med vrstami vojakov gor in dol in nazadnje obstal pred zborom stotnikov in višjih častnikov. Azbad je potegnil izza pasa zvito listino, jo razmotal in z neizmerno mogočnim pogledom ošinil zbor pred seboj. Hotel je, da mu bero iz oči, v čigavem imenu bo govoril.

»V imenu despota, zmagalca narodov, imperatorja zemlje in morja...«

Vsem je zamrgolelo po životu. Eni so se prestrašili, drugi razveselili. Jasno je bilo, da carski reskript razglasi vojsko in odhod. Zato strah onih, ki se jim je — gizdalinom — prilagalo bizantinsko življenje, in veselje tistih, ki so si želeli boja in ropa v tujih deželah.

»Vsemogočni despot je obljubil po zmagi nad Vandali sijajno mesto v svoji vojski tistemu, ki bo prvi mojster lokostrelec v hipodromu.«

Častniki so se ozrli na Izтока. Njemu pa se je zgrozilo pred očmi. Če ga je carica zatožila, da zavaja poštene dvorjane — in ga v trenutku zgrabijo in obso-

Po novem letu bo preveč prašičev na trgu

Število prašičev, ki po znanem ciklusu poldruge do dve leti narašča, da potem spet isti čas pada, se po letu 1953/54 približuje svojemu najvišjemu številu. Pri štetju 3. junija t. l. so v državnem merilu našli za 18.500 brejih svinj več, kakor leto dni poprej. Ta porast, ki znaša 14 %, bo povzročil, da bo prišlo v prihodnji pomladi na trg okoli 100.000 pitecev več, kakor jih je prišlo letos spomladi. Že sedaj pa krije ponudba pitecev v povprečju 97 % povpraševanja.

Največji je številčni porast brejih svinj na Zgornjem Avstrijskem (7.600), procentualno pa na Solnograškem, kjer je njihov odstotek narasel za 21,3 %; s 5,7 % pa ima najnižji porast Gradiščanska.

Čeprav porast števila brejih svinj na Koroškem ni tako visok, kakor na primer na Zgornjem Avstrijskem in Solnograškem, moramo tudi pri nas računati s padcem cene že kmalu po novem letu. Od Dunaja, ki je eden glavnih odjemalcev naših pitecev, smo najbolj oddalje-

ni in je vsled tega pričakovati, da bodo naši pitanci — ko se prične prekomerna ponudba, dosegli v državnem povprečju najnižjo ceno.

Ta ponavljajoči se razvoj v avstrijski prašičereji bo povzročil, da bo v prihodnjem letu rentabilno pital le tisti, ki bo pital z domačim krompirjem in žitom in

ki bo svojo krmo pridelal z najnižjimi proizvodnimi stroški. Ob dokupovanju krme pa bo le redko kdo prišel na svoj račun.

Nastali položaj v prašičereji zapoveduje omejitve števila plemenskih svinj, kakor tudi števila pujskov, ki so namenjeni za pitanje.

Delovanje tiroidne žleze vpliva na molznost

Tiroidna žleza je precej znana; od nje-nega delovanja pri ljudeh je odvisno, ali ima človek golšo ali ne, prav tako pa tudi, ali je bister ali pa celo slaboumen. V Ameriki zdaj raziskujejo, kako je s tiroidno žlezo pri kravah; ugotovili so namreč, da je zveza med delovanjem te žleze

in količino mleka, ki jo daje krava. Dognali so, da so krave imele nenavadno mnogo mleka v dneh, ko je bilo delovanje tiroidne žleze živahnejše. Do podobnih ugotovitev so prišli tudi pri ovcah. Jagnjeta ovac, ki so imele živahno delujočo tiroidno žlezo, so hitreje rasla.

ZA GOSPODINJO IN DOM

Pranje finega perila

Med fino perilo štejemo perilo iz volne, umetne svile, perlonu oziroma nylona in razne drobnarije, kot so nogavice, rute, šali, ovratniki in podobno. Med te vrste perila spadajo tudi razni okrasni prtiji, zavese, preobleke za vrhnje blazine in podobno.

Pred pranjem to perilo preberemo in denemo belo, svetlo in temno vsako posebej. Zelo umazano izločimo, ker ga tudi posebej peremo.

Pri novih, še nikoli pranih kosih preizkusimo pred pranjem obstojnost barve. Bolj skrit delček tkanine, ki pri nošenju ni viden, namočimo in malo pomencamo v milnici oziroma drugi pralni raztopini. Zmočen del zavijemo v čisto belo krpo in dobro stisnemo. Perilo, ki pri tem poskusu nalahno pobarva krpo, peremo posamič, tisto pa, ki zapusti močnejši barvni odtis, pa damo raje kemično čistiti.

Volnene stvari in tudi take, ki se pri pranju rade razvlečejo ali skrčijo, pred pranjem zmerimo (širino, dolžino rame, dolžino rokavov itd.). Mere si zapišemo, ker nam bodo potrebne po pranju, da po njih ponovno izoblikujemo oblačilo po prvotnih merah, bodisi z ravnanjem ali likanjem.

S perila odstranimo pred pranjem gube, ki rjave ali ne prenesejo tople vode, razne sponke (pri steznikih in pasovih), odpravimo tudi drugobarvne obrobke, ki niso stalnih barv.

Finega perila ne namakamo, izjemo naredimo le pri zelo umazanih kosih, pa tudi pri teh naj ne traja namakanje dalj kot 15 minut.

Če vzamemo za pranje milne luske ali sintetično pralno sredstvo, jih oziroma ga dobro razpustimo v majhni količini vode, nato zlijemo raztopino v posodo z mlačno vodo, ki naj ima 30 do 35° C. Pri pranju s posameznimi sredstvi se moramo držati navodil, ki jih dobimo pri nakupu, oziroma na zavitku. Pri tkaninah občutljivejših barv se odločimo raje za sintetično pralno sredstvo. Vodi dodamo nekoliko kisa. Vsa oblačila iz nylona in perlonu operemo, če je le mogoče, vsak dan. Pri belem perilu iz teh vlaken je lahko temperatura vode malo višja in sicer od 50 do 60° C.

Pri pranju ne smemo tkanin mencati, temveč le nalahko stiskati in premikati po vodi. Posebno umazana mesta namažemo ali potresemo s pralnim sredstvom, s katerim peremo. Volnene tkanine so za mencanje še posebno občutljive.

Perilo iz umetne svile je moko zelo občutljivo; če ga pretrdo ožemamo, se nam nitke rade pretrgajo.

Najprej operemo manj umazane in svetle kose, za njimi bolj umazane svetle, nato temnejše. Ko se pralna raztopina ne peni več, jo moramo premenjati.

Pisano perilo operemo hitro, ne dajemo ga na kup, temveč vsak kos zase.

Izpiramo v enako toplih vodah, le zadnje so lahko hladne. Za tkanine občutljivejših barv dodamo vodi za izpiranje nekoliko kisa.

Občutljivejše tkanine zavijemo v čiste brisače in šele na pol suhe obesimo.

V Franciji bodo zvišali kmetijsko proizvodnjo

V Franciji hoče vlada po »kmetijskem načrtu« v prihodnjih petih letih povečati proizvodnjo za 25 %. Značilno v tem načrtu je, da zahteva prehod francoskega kmetijstva od žit, korenčnic, sladkorne pese, krompirja in vina na meso, mleko, sadje in fino zelenjavo, se pravi prehod od navadnih kmetijskih pridelkov na požlahtnjene kmetijske pridelke.

Vlada računa, da bo Francija od svoje proizvodnje lahko izvozila 15 % v inozemstvo.

Skladno s tem kmetijskim načrtom bodo v Franciji posvetili vso pozornost kmetijski pospeševalni službi in ji dali — kar pri nas brez dvoma manjka — tudi potrebno ekonomsko osnovo.

Visoka molznost nemških krav

Letna molznost kontroliranih krav v Nemčiji je s 3775 kg mleka na kravo in leto in s 3,73 % maščob bila za 1075 kg mleka in 0,11 % maščob boljše od nekontroliranih. Koncem leta 1956 je bilo v Nemčiji pod kontrolo 1,7 milijona krav ali 30,4 % skupnega števila. Nad 77 % vseh kontroliranih krav stoji v hlevih z manj kot 10 kravami.

Velike spremembe v švedskem kmetijstvu

Od 275.000 kmetov zapusti na Švedskem svojo kmetijo letno 10.000 kmetov in gre s svojo družino v druge poklice. V istem času se odloči 4.000 oseb za prevzem kmetije. 6.000 kmetij se razdeli za okrepitev posestev s premalo zemlje.

To je kratak prikaz razvoja v švedskem kmetijstvu, ki je tržno in socialnopolitično v dosti boljšem položaju, kakor naše kmetijstvo. Na Švedskem zastopajo mnenje, da s prenehanjem tega razvoja za enkrat ni računati, nasprotno se utegne število zapuščenih kmetij še povečati.

Plemenski sejem v Lienzu

V petek, dne 30. avgusta 1957 s pričetkom ob 9.30 uri bo v Lienzu plemenski sejem za krave in breje telice pingavske pasme. Na sejemu bo prignanih okoli 20 krav in 120 telic, ki so preiskane na tbc.

dijo... Oklenil se je trdno ročnika na težkem meču.

»Znano vam je, kdo je bil tedaj zmaga-lec!« Azbad je obmolknil in gledal na častnika. Ti so v en glas vzkliknili:

»Mnoga leta Iztoku!«

»In kakor je oseba despota sveta, tako je sveta njegova obljuba. Ni bila obljubljena čast centurija zmagalca, toda ker je bil on barbar in neuk vojne, se ni mogla izpolniti obljuba. Sedaj se je izkazal dobrega vojaka, dobrega poveljnika in danes se izpolnjuje sveta carska obljuba: Iztok, ki se poslednjem ne nazivlje več barbar-ski, temveč po naše Orion, je od danes magister peditum!«

Častniki so za trenutek onemeli, nato so vsi po vrsti čestitali Iztoku in mu izkazali vojaške časti.

Azbad sam ga je pozdravil, vzel zlatega orla, znamenje magistra peditum, in mu ga obesil na prsi. Ko je razglasil še nekaj povelj, je velel Iztoku, da takoj nočaj nastopi častno službo; poveril mu je nadzorstvo straž v vojašnici, v pentapirgu in v carski palači.

Nato je Azbad odjezdil v mesto.

Takoj za njim je zasedel konja Iztok in hitel k Ireni. Njegovo srce je vriskalo, zakaj prepričan je bil, da se je Epafrodit varal. Carica je držala besedo in s tem dostojanstvom mu je posula pot za beg kakor z rožami.

Ko je razgrnil doma plašč in pokazal Ireni in Epafroditu zlatega orla na prsni, se je Irena vzradovala, Grku pa se je zmračilo čelo. Šel je v peristil; gledal dolgo v šumeči vodomet, udaril nato z nogo ob mozaik in vzkliknil:

»Če mi da carica čoln biserov ali nimb z glave, Epafrodit ji ne zaupa in ne verjame!«

TRIINDVAJSETO POGlavJE

Od kar je Iztok raztrgal Teodori mreže, v katere ga je hotela zaplesti njena sla, je bila kakor od besnosti na pol blazna. Večerov ni prirejela, častniki, senatorji in patriciji so čakali dneve pred njenimi vrati, toda pričakali niso srečne ure, da bi smeli pred despojno. Edini Azbad je zahajal vsak dan k njej. Zakaj on je moral biti sedaj njen zaupnik, njena desna roka za kruto maščevanje.

Ko je spodletel napad na Ireno, je še isto noč sporočil Azbad v despojnine dvore, kako se je izjalovila zlobna nakana. Tedaj je Teodora v srdu vzkliknila, da je zadonelo po slonokosteni sobi: »Epafrodit, pomni, kdaj si prečrtal račune despojni!«

Poslednjem ni bilo več milosti v njeni duši, ki je vrela kakor vulkan, da bi pogoltnila vse tri v divjem maščevanju. Predobro je vedela, da bi barbar Iztok ne bil toliko previden, da bi jemal s seboj sužnje za

spremljavo. In on sužnjev nima. Torej je vmes roka lokavega Grka, starega lisjaka. Sedaj mora tudi on občutiti, kako se maščuje despojna zemlja in morja.

Zamišljena je hodila po dvoranah, posedala sama, bila zlovoljna, da je vzbudila z zlatimi iglami sužnje, ki ji niso mogli ustreči z največjo pozornostjo in vdanostjo. Pomislila je najprej, kaj ko bi Iztok, naščuvan od Epafrodita, mislil na beg. Njemu velja prvo maščevanje, zato ga je treba varati in se potajiti. Ponaredila je sama carski ukaz, s katerim ga je odlikovala in dvignila do magistra peditum. Da bi ji utekla Irena, se ni prida bala. Menišič je preveč preprost, si je mislila, utekel je slučajno Azbadu; pride že čas, ko jo odvede ta strastni kragulj ter ji izključe tisto pobožno rdečico z lic in izpije tiste nedolžne oči. Toliko bolj jo je mučil Epafrodit. Ves Bizanc ga je poznal, čislal ga je dvor. Uprava mu je bil hvaležen, ker ni skopušil z zlatom, kadar se je napravljala armada na vojsko. Za tega je treba iztuhtati duhovit načrt, da ga uniči.

Po zabavi in razkošju hrepeneča ženska se je odrekla vsemu veselju, da je mogla snovati in kovati načrte.

Za Epafroditovo pogibel je bilo treba kakor koli že pridobiti Upravdo.

Ure so ginile, despojna je posedala po kipečih blazinah, zrla ponoči na zvezde,

Oblčila iz tkanega nylona ali perlonu obesimo kar mokra, ne da bi jih tudi nalahno stisnili. Tako ostanejo brez gub.

Predeno perilo obesimo, se prepričajmo, če je vrh čista. Kose, kot so na primer bluže, srajce, najlepše posušimo na obešalih, ki jih prej obložimo s čistimi belimi krpami.

Volneno oblačilo uravnamo na položeni brisači v prvotem kroju in to po zapisanih merah. Nato ga zavijemo v brisačo in zvitek narahlo stisnemo, da izločimo čimveč vode. Pri večjih kosih to ponovimo s še eno suho brisačo. Tako naj kos leži tako dolgo, da se popolnoma posuši. Zrak mora tudi od spodaj do njega.

Če nimamo tehtnice...

Mala na novo ustanovljena gospodinjstva so često brez tehtnice, ker so nabavni stroški zanjo še precej visoki. Prav tako je nima marsikatera zaposlena žena, ki se v glavnem hrani zunaj, včasih pa si vendarle napravi kak priboljšek tudi doma.

Kako si pomagamo, če nimamo tehtnice, kadar hočemo natančno odmeriti živila po kuharskem navodilu. Vzemimo določeno posodo, kozarček, lonček, skodelico in stehtajmo pri sosedu ali dobri znanki, koliko tehta polna posoda moke, sladkorja, zdroba itd.

Manjše količine odmerimo kar z žlico. Zravnana kavna žlička soli tehta 5 g, pečilnega praška 3 g, polna jedilna žlica zdroba tehta 12 g, sladkorja 18 g, moke 9 g, ovsenih kosmičev 9 g, sesekljanih orehoviher jederc 16 g, masti 14 g.

Polne 4 jedilne žlice vsebujejo 1/16 l, 8 polnih žlic 1/8 l tekočine.

kakor bi v njih hotela razbrati duhovito misel. Klicala je vražarice, da so ji prerokovale; vse so ji govorile o prozornih kapljicah, ki brez sledu iztirajo dušo iz telesa. Mislila je nazadnje, da ne pojde drugače, kakor da podkupi kakega sužnja, ki bi zavdal Epafroditu.

Toda s to mislijo se ni mogla sprijazniti. Z drobno pestjo si je trkala na čelo in klela svojo pamet, da ji je kar nenadoma odrekla pomoč.

Slednjič pa ji je zažarelo, prav tisto popoldne, ko ji je prišel poročat Azbad, da je Iztok — Orion — neizmerno vesel odlikovanja in da ni misliti na beg. »Ukrenil sem pa,« je dostavil, »da bo še nocoj tukaj!«

Pokazal je s prstom navzdol, kjer so bile pod palačo večne ječe, pripravljene z vso grozoto za tiste, ki so zaigrali njeno milost.

»Izvedi varno, brez hrupa! Dobodi zanesljive ljudi! Ko se stvar izvrši, pošlji na vse kraje tekače, češ naj ulove ubeglega Slovena! Pojdi!«

Azbad se je čudil Teodori, ker je bila nenavadno dobre volje. Ko se je sklonil, da bi ji poljubil nogo, ga ni utegnila čakati ampak ponovila:

»Pojdi, izvedi varno! Nagradim te!«

(Nadaljevanje sledi)

JAMES HILTON:

Lovec biserov

Kanak je privil potapljaško čelado, nar kar se je Sung Lo — kakor že morda deset tisočkrat v svojem življenju — rahlo spustil v toplo morje. Počasi se je skozi prosojno zeleno vodo pogrezal v globino. Bil je čudna, čeprav v teh vodah česta pojava: s svojo potapljaško čelado, napihnjeno obleko iz jadrovine in gumija, držeč v golih rokah signalno vrv in mrežo za školjke.

Sung Lo jih je imel šele enaindvajset, pa je delal že več let kot potapljač. Rojen je bil na plantaži gumija na Sumatri, od koder ga je po neki slabi letini zaneslo na jug, kjer je pri belcih upal najti stalen zaslužek. Vedel je le to, da s svojim plazenjem po morskih globinah pri lovu bisernih školjk lahko zasluži denar, ne glede na možnost, da slučajno najde kak bisser. Nekajkrat se mu je to že posrečilo.

Ni vedel, da znesek, ki so ga izplačali njemu, ni znašal niti stotine končne cene, katero je bisser dosegel v draguljarnah Pete avenije. Ni slutil, da je njegov avstralski podjetnik z dve sto odstotnim dobičkom delal za neko ameriško firmo, ki je sama prav toliko zaslužila. Ni vedel, da ga je kitajski lastnik lokala, kjer so prodajali pivo in konzerve, načrtno goljufal. A ker je bilo toliko preprostih stvari, ki jih ni vedel, morda ni bilo presenetljivo, da ni mogel razumeti nenadnega padca cen biserov na svetovnem trgu, kakor tudi ne iz tega izvirajoče nujnosti, da se bo moral dvakrat več potopiti in za isto plačilo prinesiti ven dvakratno množino školjk.

A vendar je bilo nekaj stvari, ki jih je Sung Lo vedel. Tako je poznal geografijo svojega koščka morskoga dna ne daleč od Thursdayskih otokov tako dobro, kakor pozna večina ljudi svoje mesto ali svojo vas. Vedel je za čeri in brezdanje globine tega fantastičnega podvodnega sveta, za zeleni somrak koralnih votlin, za senčne podobe pošastnih živali, ki jih je s svojimi besedami komaj mogel popisati. Večkrat je stopil na rob brezna in strmel v temno neizmernost. Potem mu je bilo, ko da je to njegovo, samo njemu pripadajoče odkritje, in ko se je pozneje spet povzpел na površje, ga je ta misel tolažila tudi, če je vsebina njegove mreže dosegla razočarljivo ceno.

Iz izkušnje je vedel, da mu prikaplja kri iz nosa in ušes, če se prenašlo potopi ali ostane predolgo spodaj, in da ima občutek, ko da mu je železen obroč prikovan okoli čela. Ampak o tem niti razmišljal ni. To je pač spadalo k njegovemu poklicu. Na tihem pa je gojil dvoje sanj — prve so bile praktične narave, da bi privarčeval dovolj denarja, druge pa, da bi se vrnil na sever in se poročil z deklico svojega plemena. Ampak ta cilj se mu je vedno hitreje odmikal v daljavo, kajti njegov zaslužek je komaj dohajal kitajsko iznajdljivost lastnika lokala, pri katerem je njegov račun stalno umetno naraščal. Čudno, naj si je še tako prizadeval, Sung Lo nikakor ni mogel povsem zlesti iz dolgov pri zvitem kitajskem trgovcu, a dokler je bil dolžan, ni smel zapustiti Thursdayskih otokov.

Bil je zadovoljen, kadar je čutil, da so se njegovi debeli gumijasti podplati dotaknili koralnih tal. Čudovite ribe so plavale mimo njega kakor fosforescirajoči žarki v somraku. Korakal je po morskem dnu in signaliziral z vrvice, dočim mu je visoko nad njim sledila barčica v smeri toka. Imel je nenavadno srečo: njegova mreža je bila polna školjkinih plošč, velikih kakor krožnik za juho. Sklenil je, da danes ne bo šel več v globino. A prav tu, stedi utrujenega zadovoljstva je zdajci začutil, da je vse njegovo telo prevzela ponovna napetost spričo pogleda, ki je iz oddaljenosti nekaj korakov strmел vanj. Bila je nemirna senca največjega morskoga volka, kar jih je kdaj videl.

Sung Lo je bil seveda že večkrat zadel na te neprijetne pošasti. Vedel je, da le redko napadejo popolnoma opremljenega potapljača, ker jih plaši njegova grozeča pojava in neprestano vrvenje zraka iz izpušne zaklopke. Vendar je potapljač pre-

viden v njihovi bližini. V slu po mesu je vedno nevarnost, da hudobno šavsne po goli roki.

Ko se je ropar približal, je Sung Lo odprl svojo izpušno zaklopko in sprožil v vodo salvo pokajočih zračnih mehurčkov. To bi pri nekoliko sreče moglo preplašiti roparja. Riba pa je bila spet za njim s podvojeno radovednostjo in jo je moral ponovno plašiti z raketo zračnih mehurčkov. Sung Lo je vedel, da je njegovo življenje najbrž odvisno od te borbe med strahom in radovednostjo.

Zdajci je planil volk na njega, začutil je, kako so žagasti zobje zdrknili ob kovinasti čeladi. Sung Lo je sunil z nožem, ki ga je imel za odkrhavanje školjk, in zadel na očitno trd, neprodiren oklep. Vzlic temu je bil učinek tak, da je nenadoma postal ves podvodni svet živ od poskakajočega in prevračajočega se besa. Njegova prisebnost ga ni zapustila. Vedel je, da mora sredi vsega vrenja paziti na tanko cev, ki mu dovaja zrak v pljuča. Čakal je, na pol slep, z iz-

CIRIL DREKONJA:

Zlobni jeziki

Ivan se je jezil, Ana je jokala. Trpela sta oba.

Ferjanc se je spravil na sina takoj nato, ko mu je kmet povedal, kaj govori Blažič. Ivan mu je zagotovil, da to ni res. Oče je verjel le na pol.

Ob mraku tistega dne, ko se je vršil na vasi prepri, je stopil Ferjanc v Klančarjevo izbo. Pri luči je Ana sejala moko. Večkrat je prišel sosed k njim, a nočjo je vstopil tako čudno, hitro in trdo, da se je Ana zdrznila. Čutila je, da se je ob Ferjančevem prihodu napolnilo ozračje z nečim hudim.

»Ali je res, kar raznaša Blažič?« je vprašal z ostrim glasom.

Klančar je vstal s klopi ob peči in pogledal začudeno sosedu. Ani so roke obstale. Molk.

»Povej, deklina, ali je res?«

»Kaj je? Nič ne vem.« Ana je izgovorila besede v strahu. Klančar je molčal in gledal kot v uganko.

Jože Šivic:

»Pravi, da si se vlačila z našim. Po grmih da si se vlačila.«

tegnjenim nožem v roki. Potem pa se je v nenadnem besu zagnal naprej in začel divje mahati okrog sebe — kakor to delajo mnogi njegovega plemena na kopnem.

Uro pozneje se je na krovu ladje Avstralec nagnil nad stegnjenim telesom Sunga Lóa. Na krov so ga privlekli nezavestnega, čeprav očitno ni bil ranjen. Mrežo za školjke je bil izgubil.

Sung Lo se je zbudil iz nezavesti. Toda o morskem volku ni Avstralcu ničesar povedal. To je spadalo med stvari, ki bi se ji bil Avstralec smejal in ki bi jo le nã pol verjel. Le to je rekel v svoji pokvečeni angleščini: »Spodaj veliko velikih školjk. Morda jutri iti ponje.«

Toda zjutraj je bil Sung Lo mrtev. Umrl je za srčno kapjo. »Večino jih zadene prej ali slej,« je Avstralec hladnokrvno razlagal nekemu obiskovalcu s kopnega. »Vsi ti fantje ostajajo predolgo spodaj in se prenašlo potaplja — nič ne pomaga, če jih opozarjaš, ne poznajo nobene previdnosti... Čeprav Malajec, ni bil nezmožen, ampak butec, v splošnem...«

»Moj Bog!« Dekle se je sesedlo na klop in skril obraz v predpasnik. Zahlipalo je.

»Si se?«

»Ne, ni res! — Na Grebenih sva bila. Sedela sva in se pogovarjala; a to, kar pravi Blažič, ni res.«

Zdaj je prišel do besede Klančar. Zagrnel je nad hčerjo.

»Ni res, oče!« Stara dva sta obstala.

»Po pravici govori!« je dejal mirneje Ferjanc.

»Drugače ne morem.«

»Kaj pa raznaša okoli!«

»Kaj raznaša?« je vprašal Klančar.

Ferjanc je povedal vse.

Ana je zajokala v predpasnik, vstala in odšla proti vratom. »Ni res!« je rekla še, nato zapustila izbo.

Moža sta ostala sama.

»Preklete!« je zarenčal Ferjanc.

»Preklete!« je pritrđil Klančar.

»Tudi naš pravi, da ni res.«

»Ne bo res.«

»Mladi tajijo.«

»Oba skupaj primiva!«

»Prav.« Ferjanc je odšel. Koj nato se je

Črtomir Sinkovec:

Žena v poletju

Stara dobičina sonce, kakor mož bodro mežika na zemljó, stara dobičina sonce, pije dišave, ki puhti jih senó. Sredi pokošanih dobrav čutim se kakor čebela na cvetju. Polne noči so opojnih dišav, brez sramu se predajam spočetju, v šumne se vtapljam besede, v šumne besede niham ko veja, rastem kot klas, rastem v en glas, v eno sozvočje, ko mi ob možu je zemlja eno samo naročje...

vrnil z Ivanom. Klančar je poklical Ano. Jokala je še vedno.

»Zdaj se izpovejta!« je velel Ferjanc.

»Blažič laže!«

»Laže!«

»Kako more govoriti, če ni res?«

»Laže!« sta odgovorila oba.

Moža sta bila ob orožje.

»Potem ga primemo drugače.«

»Lahko: Midva nimava ničesar na vesti.«

Ferjanc in Klančar sta odšla v vežo.

Ivan pristopi k Ani. »Kaj bi jokala!«

»Joj sramota!«

»Kakšna sramota, ako nimava ničesar na vesti?«

»Ne zbrševa je več.«

»Zbrisali jo bomo. Dokazal bo.«

»Madež ostane.«

»Preveč sva pokazala, da se imava rada.«

Tako bi bila morala ravnati kot drugi.«

»Če nisva mogla?«

»Moralu bi bila.«

Ivan in Ana sta čutila, kakor da ju je Blažič razdvojil, odtujil. Skoro očitala sta si, češ, ti si kriv, da je tako; ti si kriva, da je tako. Silila sta se, da bi bila prijazna drug z drugim, a ni šlo. Besede so ostale hladne. Razšla sta se v mrzlotnih občutkih.

Ivan se je poslovil. — »Ne pridem več,« si je mislil.

Ana je ostala sama. — »Najbolje je, da ne pride več.«

Dolgo ni zaspala Ana tisti večer. Mislila je na mladeniča, zaradi katerega je zdaj trpela.

Odlomek iz povesti »Listi bele marjetice«.

TRETJI KOZAREC

»The Smoky Bar« je nosil to ime po pravici. Znotraj je bilo mračno in zakaženo, da si komaj opazil redke pare na plesišču in tiste, ki so raje sedeli v še temnejših separejih. Godba, trobenta, boben in klavir, trobentač pa je po potrebi prijel tudi za saksofon ali klarinet, je z dolgočasno tolkalo že obrabljeno »Kadar si poleg mene.«

Sicer pa je v večini barov tako v spodnjem Manhattanu. Le v malokaterem gorijo močne žarnice — zakaj pa bi, ko porabijo preveč elektrike in bodejo utrujene oči gostov jutranjih ur. Smoky, kot smo mu pravili, pa je imel še to prednost, da je bil v neposredni bližini pristanišča, civilnega in mornariškega. Poln ni bil nikdar, zato pa tudi nikdar ni bil prazen, zmeraj je bilo v njem nekaj parov, ki so se poslavljali. Pozimi so se mornariške temnomodre obleke še bolj skrile v modrikasti svetlobi, poleti pa so bele postave dobivale skoraj pošasten lesk.

Tisti večer sem bil pozen. Po prijetni zabavi v zgornjem Manhattanu sem bil spremil domov dekletu, ki je stanovalo onkraj Hudsona. Na vzhodu se je že svellikalo, ko sem prišel spet nazaj na preobljudeni otok betona, zabavišč in avtomobilov. Stopil sem k Smokyju. Nedelja je bila, pa še deževna povrhu.

Sedel sem na visok stolček poleg točilne mize. John — ne vem, zakaj pravijo newyorškim barmanom John — mi je prinesel vrček piva s šilcem whiskyja. Sedel sem, pil, gledal.

Pet parčkov je bilo v baru in dve večji. Ogljedali sta si me, ko pa se nisem zmenil zanju, sta me pustili pri miru. Na plesišču je bil samo mlad mornar s svojim dekletom. Oklepala sta se drug drugega, kot bi hotela večno ostati tako. Nihče ju ni motil; bila je vojna in vojaški dopusti so se iz neznanih razlogov končali ob sedmih zjutraj. Nato bo mornar odšel in Atlantik ni bil med najbolj varnimi lužami med drugo svetovno vojno. Pa tudi ladje so ostajale zdoma po dve leti in dalje.

V kotu tik za seboj sem opazil štirinajstega gosta. Mlad mornar je spal, sloneč na mizi. Bela, okrogla kapa mu je bila padla na tla in iz desnega — spodnjega — kota ustnic se mu je cedila slina. Brez skrbi je spal. Med vojno so bili mornarji celo v takšnih beznicah razmeroma varni. John pa ga bo še pravočasno zbudil, da ne bo zamudil svoje ladje.

Kmalu nato pa so se vrata s treskom odprla in zaprla. V bar sta stopila dva mornarja, ki sta se komaj držala na nogah. John ju je pozorno pogledal; zdaj, tako zgodaj zjutraj po mirni noči, res ne bi hotel kakšnih neprijetnosti. Opazil sem, da imata drugačni uniformi. Na okroglih, napetih mornarskih čepicah sta imela rdeča cofa na levi strani prs pa rdeč lorrainski križec. Bila sta Francoza z enega izmed rušilcev, ki so pripeljali »Richelieuja« v newyorški dok. Slišal sem že bil — kljub vojnim tajnostim v New Yorku takšnih stvari ni mogoče skriti — da bodo Francozi odpfli.

Postavila sta se prav blizu mene, toda

razumel nisem niti besedice, kar sta govorila. Knjižna francoščina, kakršne so me učili v šoli, ni prav nič pomagala pri narječju, v kakršnem sta govorila. Uganil sem le, da se skušata sporazumeti, kaj bosta pila in da je enemu ime Jean, drugemu pa Cecil. Naposled je eden izmed njiju naročil šampanjski cocktail. »Tri kozarce«, je pokazal s prsti.

John je skomignil z rameni, se obrnil, nekaj mešal, nato pa postavil prednju tri kozarce. Dolgo sta jih gledala in molčala. Tako dolgo, da sem postal že nestrpen. Nato je spregovoril Cecil: »Andre!« »Andre!« je odgovoril drugi. Izpila sta do dna vsak svoj kozarec in storila nekaj nepričakovanega: treščila sta vsak svoj kozarec na tla. Eden je pogledal še tretjega, ga prijel in ga polnega prav tako treščil na tla.

Potem sta plačala in odšla. Toda še preden sta odšla, sem opazil, da imata oba solzne oči.

John je prišel s cunjo in vedrom ter pospravil po tleh. Prav nič se ni razburjal, bil je vajež že vsega.

»Ti Francozi«, mi je rekel, ko sem poravnava svoj račun, »so pa res od sile. Samo zato, ker sta tam preko zgubila svojega prijatelja, mi morata razbijati kozarce. Kam bi prišli, če bi to vsi počeli!«

Od takrat nisem več šel k Smokyju. Ne vem pravzaprav zakaj, toda zdi se mi, da mi je postal John neprijeten. Sicer pa tudi nisem bil več dolgo v New Yorku. Kmalu sem bil tudi sam na poti tja preko.

Dunaj kot mednarodno atomsko središče

Pripravljala komisija za ustanovitev posebne mednarodne agencije za jedrsko energijo v civilne namene je zaključila prvi del svoje naloge, ko je izdelala program te nove ustanove. Iz poročila, ki ga je objavila o svojem delu, je razvidno, da bo prvenstvena naloga imenovane agencije v tem, da bo pospeševala razvoj uporabe jedrske energije v civilne namene. Včlanjene dežele bo podpirala, da si bodo njih kadri pridobili potrebno tehnično znanje za izkoriščanje in miroljubno uporabo jedrske energije. Znatno del svojega dela bo agencija posvetila ukrepom za zaščito zdravja in varnosti ljudi, skrbela pa bo tudi za poročstvo, da jedrske snovi ne bodo uporabljene v vojne namene.

Kot središče mednarodne agencije za jedrsko energijo je pripravljala komisija

predlagala Dunaj, na kar je tudi že pristalo potrebno število držav in je s tem zagotovljeno, da bo postala avstrijska prestolnica pomembno središče vseh, ki se bavijo z atomi in atomsko energijo. V ta namen na Dunaju že iščejo primerne zgradbe, še prej pa morajo pripraviti vse potrebno za prvo atomsko konferenco, ki se bo ob udeležbi kakih 70 delegacij z 2000 člani začela oktobra letos.

Pripravljala komisija se je bavila tudi že s finančnimi problemi ter so prišli do zaključka, da bo mednarodna agencija že v prvem letu svojega delovanja potrebovala kakih šest milijonov dolarjev. Bolj podrobno o tem pa se bodo pomenili na prihodnjem sestanku v začetku septembra na Dunaju, kjer bodo obravnavali tudi personalna in proračunska vprašanja.

Zmanjšanje dobav nafte SZ pomeni olajšanje za Avstrijo

Inštitut za gospodarsko raziskovanje poroča, da je Avstrija v skladu z določili Državne pogodbe tudi v drugem letu 1956/57 v polni meri izpolnila svoje obveznosti do Sovjetske zveze, čeprav so nekatere avstrijske firme težko dohajale z dobavami. Za tretje dobavno leto 1957/58 je bilo do konca julija oddanih že za 24,3 milijona dolarjev naročil. Cene in drugi dobavni pogoji so tudi za prihodnje leto ostali skoraj nespremenjeni. Večja odlaganja je pričakovati samo pri dobavah nafte.

Kakor je znano, se je Avstrija s podpisom Državne pogodbe obvezala, da bo Sovjetski zvezi kot odškodnino za bivša USIA-podjetja letno dobavila 1 milijon ton nafte ter za vrednost 200.000 ton nafte različnega drugega blaga. Sovjetska zveza pa je kontingent dobave petroleja za leto 1957/58 zmanjšala za nadaljnjih 100.000 ton in bo namesto tega vzela različno blago, predvsem pločevine. Dobavne obveznosti so se zmanjšale predvsem tudi za

radi tega, ker je Avstrija v prvem dobavnem letu dobavila 100.000 ton nafte več, da bi tako izravnala zaostanek v dobavah industrijskih produktov, ki pa jih bodo v prihodnjem gospodarskem letu nadoknadili.

Po drugi strani je Avstrija v drugem letu dobavila Sovjetski zvezi industrijskega blaga samo v vrednosti 130.000 ton nafte. Sovjetski odlog dobave 100.000 ton nafte ni bil v celoti izkoriščen. Ostanek kontingenta za leto 1956/57, to je 200.000 ton nafte, mora Avstrija dobaviti do konca leta 1957.

V tretjem dobavnem letu mora torej Avstrija dobaviti razen običajnega milijona ton nafte le še različnega industrijskega blaga v vrednosti 70.000 ton nafte. Zmanjšanje dobav nafte je za avstrijsko gospodarstvo velikega pomena, ker domača produkcija nafte pada. V prvih petih mesecih tega leta so pridobili 1,6 milijona ton nafte, kar je za 6 % manj kot v istem času lani.

Vpoklic 15.000 novih vojakov

Obrambno ministrstvo sporoča, da bodo 1. oktobra vpoklicali 15.000 vojaških obveznikov v aktivno službo. V teh vpoklicih je zajet prvi del letnika 1938, kakor tudi pripadniki letnika 1937, ki so bili začasno oproščeni vojaške službe. Rekruti bodo prejeli pozivnice v vojaško službo v času med 30. avgustom in 3. septembrom.

Največ novincev bo vpoklicanih k infanteriji, namreč 6810, nadalje k oklopnim četam 2810, k artileriji 1880, k sanitetnim oddelkom 560, pionirjem 1060, telegrafski četi 890, oddelku za motorna vozila 20, preskrbovalni četi 1150 in 1000 k letalstvu. Drugi del vojaških obveznikov letnika 1938 bodo predvidoma vpoklicali 10. marca 1958. Novačenje pripadnikov letnika 1939 pa se bo pričelo 25. marca 1958. Stanje avstrijske vojske bo 1. oktobra znašalo okoli 35.000 mož.

Nova ustanovitev v avstrijski zvezni vojski je zračnozaščitna pionirska četa, kakršne doslej še ni bilo. Ta enota bo so-

delovala predvsem v borbi proti požarom, v reševalni in obnovitveni službi, pri pionirskem delu ter pri reševanju pri poplavih in drugih katastrofah.

Letos manj brezposelnih kot lani

Sredi avgusta je znašalo število pri avstrijskih delovnih uradih javljenih brezposelnih 64.819, od tega je bilo 26.021 ali 40,1 % moških in 38.798 ali 59,9 % žensk. V primeri s koncem julija se je število brezposelnih zmanjšalo za 740 oseb ali za 1,1 %.

Na Koroškem je bilo v tem času 2643 brezposelnih.

Število brezposelnih se je zmanjšalo predvsem na račun večje zaposlitve v konfekciji in gradbeništvu. Letos je število brezposelnih v Avstriji za 2478 oseb nižje kot lani ob istem času. Zato je bilo lanske najnižje stanje brezposelnih za 515 ali 0,8 % preseženo.

Tovarne motorjev v Halleinu bodo preselili

Tovarne motorjev v Halleinu bodo v treh mesecih pričele s preseljevanjem obrata v Kottlingbrunn na Nižjem Avstrijskem. Podjetje je v Kottlingbrunnu kupilo 3000 kvadratnih metrov obsegajoče zemljišče bivšega železarskega obrata. Na tem zemljišču nameravajo v dveh gradbenih etapah zgraditi nove tovarne. Najprej bodo preselili tovarne vozil, nato pa tovarne motorjev.

Poleg zemljišča je tovarna kupila bivši filijalni obrat Klockner-Humboldt-Deutzove tovarne traktorjev. Direkcija podjetja se nadeja, da bo mogla stroške za nove

gradnje kriti iz sredstev za odkupne dobave traktorjev Sovjetski zvezi. V ta namen pa bodo morali tovarni priključiti tudi proizvodnjo Diesellovih motorjev.

Halleinske tovarne so se za preselitev odločile zaradi tega, ker podjetje ni v stanu da bi stalno obratovalo v najetem tovarniškem objektu. Halleinska tovarna z 900 zaposlenimi je največja na Salzburškem. Za stanovanjske možnosti pri tovarni zaposlenih bodo še letos napravili načrt za 200 stanovanjskih enot v Kattingbrunnu.

Nad 4000 podjetij na dunajskem jesenskem velesejmu

Tiskovna služba dunajskega velesejma javlja, da bo na letošnjem jesenskem velesejmu udeleženih 2715 tuzemskih podjetij. Pri tuzemskih podjetjih prednjači Dunaj z 2259 razstavljalci. Dunaju sledi Nižja Avstrijska s 163, Zgornja Avstrijska s 102, Tirolska z 61. Štajerska z 48, Salzburgska z 38, Predarlška s 24, Gradiščanska z 2 in Koroška z 18 razstavljalci.

Iz inozemstva se je na dunajski jesenski velesejmu prijavilo 1471 tuzemski razstavljalcev bo zastopalo naslednje države: Zapadno Nemčijo, Belgijo, Dansko, Nemško demokratično republiko, Francijo, Anglijo, Irsko, Italijo, Jugoslavijo, Holandsko, Norveško, Portugalsko, Švedsko, Švico, Špansko, Češkoslovaško, Madžarsko in Združene države Amerike. Oficijalne kolektivne razstave bo priredilo 17 držav.

Prekomerno izkoriščanje lesa na Koroškem

Tiskovni urad zveze za gozdno zaščito prinaša vznemirljivo poročilo, da sečnja lesa na Koroškem daleč presega normalno količino, ki se lahko izkorišča brez nevarnosti za obstoj gozda. Iz poročila je razvidno, da je sečnja lesa v zadnjih treh letih presegla normalno količino sečnje za 83 odstotkov. Po doslej ugotovljeni gozdni površini bi na leto lahko normalno posekali 1,01 milijona kubičnih metrov lesa. Dejansko pa so leta 1954 posekali nad 1,95 milijona kubičnih metrov, leta 1955 1,82 milijona kubičnih metrov in leta 1956 1,77 milijona kubičnih metrov lesa. Prekomerna sečnja lesa, ki je presegla lani

še vedno 75 odstotkov znosne količine, pomeni resno ogrožanje obstoja naših gozdov.

Živahno zanimanje nemških turistov za Jugoslavijo

APA poroča, da je potniški promet v Jugoslavijo na državni meji pri Špilju na Štajerskem zelo živahen. V primeri s prejšnjim letom je letos turistični promet zelo narasel. Dnevno povprečje motornih vozil, ki vozijo preko meje, je znašalo več tednov po 200. Največji delež potnikov, ki potujejo v Jugoslavijo predstavljajo turisti iz Zapadne Nemčije in skandinavskih dežel.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami šlagerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 24. avgust:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Oddaja za naše letovištarje — 15.45 Koroška dobrodošlica — 16.15 Veselo za konec tedna — 17.10 Odlični izbor — 18.15 Za prijatelje zborovskega petja — 18.45 Originali iz koroškega ljudskega življenja — 20.16 Odlomki iz gledaliških del.

Nedelja, 25. avgust:

6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Nedeljski venček melodij — 11.00 Veselo petje — veselo igranje — 13.00 Oporni koncert — 14.30 Pozdrav nate — 16.00 Sosed človek — 17.05 In zdaj za ples — 18.45 Športna poročila — 19.30 Salzburške slavnostne igre 1957.

Ponedeljek, 26. avgust:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Glasbeni utrinki... (slov.) — 16.00 Brali smo za vas — 16.15 Sodobni avstrijski komponisti — 17.15 Popoldanski koncert — 18.30 Gospodarski komentar — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.15 Zvoki iz Raimundovega časa — 20.45 Bolje je hvaliti kot grajati.

Torek, 27. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zaščitna medicina — 14.00 Poročila, objave. Ob romanjih (slov.) — 17.15 Popoldanski koncert — 18.25 Radijska prijateljica — 18.45 Četrte ure delavske zbornice — 20.16 Slavnostne igre v Bregenzu „Oporni ples“.

Sreda, 28. avgust:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. K 208. obletnici rojstva J. W. Goetheja (slov.) — 14.30 Mi predstavljamo — 16.00 Oddaja za žene — 16.20 Znameniti umetniki — 16.45 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 17.15 Popoldanski koncert — 18.15 Pesmi in melodije iz Koroške — 18.45 Za ženo in dom (slov.) — 20.00 Salzburške slavnostne igre: deseti orkestralni koncert.

Četrtek, 29. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Avstrijci v inozemstvu. 14.00 Poročila, objave. Gregorčičeve pesmi poje zbor „Lojze Bratuž“ iz Gorice (slov.) — 14.30 Aktualna reportaža — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Popoldanski koncert — 18.45 Oddaja za kmete — 20.16 Nočni čuvaj od sv. Florijana. Povest — 21.00 Zveneca alpska dežela.

Petek, 30. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Domovina in čas — 14.00 Poročila, objave. Mlada setev (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.15 Otroška ura — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Mladinski koncert — 18.15 Mladina in gledališče — 18.25 Koroške narodne pesmi — 18.45 Okno v svet (slov.) — 20.20 Priestley: „Zlati dež“, komedija.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 24. avgust:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Češke narodne pesmi — 8.35 Lepe pesmi — znani napevi — 9.00 Utrinki iz literature — 10.10 Zabavna matinea — 11.00 Za dom in ženo — 12.00 Opoldanski koncertni spored — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Popevke iz Montmartra — 13.15 Klavir v ritmu — 13.30 Od arije do arije — 14.20 Življenje ob našem morju — 14.35 Voščila — 15.40 Nove knjige — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli večer.

Nedelja, 25. avgust:

6.00 Veder nedeljski jutranji pozdrav — 7.35 Zabavni zvoki na tekočem traku — 9.09 Jaz bi rad rudečih rož... — 9.45 Zapiski kovinarja — 10.15 Kar radi poslušate — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.00 Srečno, zlata Praga! — 16.30 Glasbeni mozaik — 20.00 Malo od tu in malo od tam.

Ponedeljek, 26. avgust:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Jutranji divertimento — 9.00 Prebujenje — 9.20 Glasba iz filmov in revij — 10.10 Odlomki iz čeških oper — 11.00 Pojejo priljubljeni ansambli — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za staro in mlado — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 16.00 V svetu opernih melodij — 18.00 Kulturni pregled — 20.00 S festivala v Dubrovniku.

Torek, 27. avgust:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Regiment po cesti gre... — 10.10 Zabavne melodije — 11.00 Za dom in ženo — 11.15 Mojstri svojih instrumentov — 12.00 Šopek slovenskih narodnih — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pisan spored opernih melodij — 14.20 Radijski leksikon — 14.35 Voščila — 18.00 Športni tednik — 20.00 Umetne in narodne pesmi.

Sreda, 28. avgust:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Zabavni mozaik — 9.30 V narodnem tonu — 10.10 Od popevke do popevke — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Srbske, makedonske in dalmatinske narodne pesmi — 14.00 Lepe melodije — 14.35 Voščila — 16.00 Koncert po željah — 20.00 Pojo in igrajo solisti Plesnega orkestra Radia Ljubljana.

Četrtek, 29. avgust:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Godba na pihala — 9.00 Utrinki iz literature — 9.20 Zabavna glasba — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.15 Pesmi za naše male — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Narodne pesmi in plese izvajajo „Kolo“ — 14.20 Šport — 14.35 Voščila — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 30. avgust:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Jutranji divertimento — 9.00 Utrinki iz literature — 9.20 Tomc: Stara pravda — 10.10 V zabavnem ritmu — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za vsakogar nekaj — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 15.30 Pesmi slovenskih avtorjev — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Slovenske narodne — 20.00 Bronasti jezdec.